

Angleški in ameriški bombniki so nemški industriji v Porenju napravili ogromno škodo. Podrli so s svojimi težkimi bombami tudi jezove in povzročili poplave ter uničenje elektrarn ter vodnih naprav. Gornje je prizor, ko se po poplavi razbitih jezdov vojaki in drugi prizadevajo priti kam na varno.

Duče ve, da je vojna za Italijo izgubljena

AKO SE VLADA V RIMU PODA, KAJ STORI HITLER? — VPLIV KATOLISKE CERKVE V WASHINGTONU.—ZAVEZNIŠKI ULTIMATUM NE OMENJA MEJ BODOČE ITALIJE

Začetnica fašizma pri koncu

Ako nečete umreti za Mussolinija in Hitlerja, in če nečete, da vam vaša mesta spremenimo v razvaline, nehaite z vojno, je smisel ultimatum, ki sta ga dne 16. julija naslovila Italiji Roosevelt in Churchill.

Pogoj za odpravo fašizma

Zahtevata ne samo da se Italija brezpogojno poda, nego da zavrže tudi svoj fašizem, z vsjo njegovo ideologijo vred, in postane demokratična ter vredna za pristop v družbo dostojnih narodov.

Mussolinijev tisk je na ultimatum odgovarjal, da se Italijani ne bodo dali potegniti še tako zviti propagandi Londona in Washingtona in ostanejo v borbi do konca. Vendar pa je stara bahavost o veri v zmago osišla iz italijanskega časopisa in radia izginila, ker sedaj že tudi Mussolini prav dobro ve, da je vojno izgubil.

Vprašanje za vodilne italijanske politične kroge je samo še kako se umakniti iz nje, da ne bo kapitulacija presramotna in mir pa ne preveč poniževalen za deželo, ki je sanjala, da se je pod dučejem prerodila v nov rimski imperij.

Cerkov glavna opora

Vatikan, ki je razvoj vojne s svojo diplomacijo zasledoval pazno kakor malokdo, in čaka, kam se nagne s svojo "nevtiralnostjo", je bil simpatičen osišču, dokler je zmagovalo.

Ko je Japonska šla v vojno in žela uspehe kot jih je Hitler, je tudi ona poslala poslanika v Vatikan, ki je sedaj glavno spletkarsko gnezdo mednarodne diplomacije. Tó, da je Vatikan takrat japonskega poslanika sprejel, Washingtonu ni bilo nič všeč, in poskrbel, da je v protitež poslal k papežu poslanika tudi Kitajska.

Od kar pa se je vojna sreča obrnila na stran Rusije, ki edina še ni zastopana v Vatikanu, in vsled bujnih uspehov Zed. držav na Pacifiku, v Afriki in sedaj v Siciliji, in vsled velikih

Pogoji Italiji za umik iz vojne, ki naj sedaj sama odloči, kam in kako

Mussolini sedaj že točno ve, da je vojno izgubil. Angleži so ga vseskozi vabili, da naj ostane nevtralen. Pa se je pognal v Francijo z nožem v njen hrbet, kakor je njegovo dejanje označil Roosevelt.

Njegova domneva, da je Hitler že zmagal, in da se je treba le še prisesti k pogrnjeni mizi, je bila sen.

Vprašanje sedaj je samo še, kaj naj bo z Italijo? Ali se naj jo res preuredi v demokratično deželo, v družbo "dostojnih narodov," ali pa naj se jo kaznuje za njene zločine?

Roosevelt in Churchill sta dne 16. julija naslovila Italiji v bistvu sledeči ultimatum:

"Prišel je čas, ko se morate odločiti, če naj Italijani poginejo za Mussolinija in Hitlerja, ali pa žive za Italijo in civilizacijo."

Silno dobra propagandna poteza, ki dela v italijanski javnosti veliko zmede.

Toda Italijani vprašujejo: "Kaj nam obljublja?"

Po radiu iz Alžira jim je bilo neuradno sporočeno, kakor poroča UP z dne 12. julija, da so zavezniški pogoji sledeči:

1. Brezpogojna predaja Italije zavezniškim silam.
2. Italijansko ljudstvo naj si svobodno izbere kakršno koli nefasistično vladno.

Churchill in Roosevelt sta naglasila, da se mora Italija fašizma brezpogojno iznebiti, predno bo sprejeta v družbo dostojnih narodov, v kakršno po njunem mnenju tudi spada. Bilo bi pravilneje, če bi pretili z demokratičnimi regulacijami tudi nji, ne samo Nemčiji. Italija je vendar začetnica fašizma in odobren ji je bil iz Francije in Anglije pod opravičbo, da je ustvaril "red in mir" v kraljestvu savojске dinastije.

Srpska narodna obrana se proglasila za edino pravo zastopnico Srbov in obsodila jugoslovansko zamejno vladno

Na velikem zboru Srbske narodne obrane (Serbian National Defense Council), ki se je vršil nedavno v Chicagu, je njena častna predsednica, "četnica Mihajlovičeva armada" Ruth Mitchell, prečitela proglas srbskemu narodu, ki je bil soglasno sprejet, kot poročila glasilo za organizacijo dnevnika Srbobran v Pittsburghu.

Omenjena organizacija v tem proglasu izjavlja, da je jugoslovanska zamejna vlada v Londonu nezmožna zastopati Srbe, zato jo Srbi v Ameriki ne priznajo za vladno srbskega naroda.

Pozivajo kralja Petra, naj se odreče nazivu "kralj Jugoslavije" in se proglasi za kralja Srbov.

Bodoča srbska kraljevina mora vključevati vse dele, ki so kompaktno srbski. Hrvatska pa lahko ostane "nezavisna", ker Srbi s takim narodom kot

je hrvatski nočejo nobenega opravka več.

Podpis Stojadinovičeve vlade z osiščem je bil izvršen samo in edino pod pritiskom in po krivdi Hrvatov pod vodstvom dr. Mačka.

Srbi edini so se uprli osišču, dočim Hrvati niso mignili niti s prstom proti. Tistih par tisoč hrvatskih partizanov, ki se sedaj bahajo, da so v boju zoper Nemce, so v resnici navadni zločinci, v službi komunistov in pod vodstvom madžarskih častnikov, proti Mihajloviču.

Jugoslovanska vlada v Londonu, ki troši milijone dolarjev srbskega denarja, je dekla hrvatske in protisrbske propagande, nevredna, da bi jo Srbi priznali za svojo. Draža Mihajlovič, ki je pošten Srb, junaški poveljnik srbskih četnikov, ne more pomagati, če se ga v nji označuje za vojnega ministra.

Pa se kompanija polakomni čimvečjega profita in pošlje namesto zdravih pripomočkov stvari, ki lahko spravijo vojake, katerim so namenjene, v smrt, namesto v ozdravljenje.

Ta odkritja prihajajo ne po zahtevi vlade, nego vsled prizadevanj nekaterih kongresnikov, ki se dovolj brigajo, da poleg dobičkarke historije in protidelaške gonje prinesejo na dan tudi kaj takega, kar je naši oboježeni sili v varstvo in ljudstvu v resnično svarilo, da spozna, da ni vse patriotično, kar se oddeva v zvezdno zastavo.

Zakon za znižanje dobička od vojnih naročil odobren

Četudi so obetali, da v tej vojni ne bo dobičkarstva od vojnih naročil, so profiti vzlic temu tako narasli kot v preporčni meri še nikdar prej. Kongres je valed tega moral nekaj ukreniti, da se jih saj skuša omejiti.

Zakon, ki ga je minuli teden predsednik Roosevelt podpisal, določa, da se sme v vseh podvzetjih, ki imajo vladna naročila, pričeti pogajanja za nižjo ceno, ako so dobički po mnenju vladnih izvedencev previsoki.

Slična določba je bila že sedaj v veljavi, a vključevala je le korporacije, ki so naročilo prevzele, ne pa tiste družbe, katerim so ga potem po odmerkih oddajale v podnajem.

Da-li bo to kaj prida pomagalo, se ne ve. Magnati so sicer zelo patriotični, posebno kadar bi bilo treba kaj storiti v prid delavcev, a sebi so si brželi zvišati plače v deset in v sto tisočake in s tem nadaljujejo, vrh tega pa uposljujejo v visoko plačane službe svojo žlahto, da zvišajo sebi dohodek, znižajo kompanijam dohodninski davek in jim povečajo dividende.

Visok dobiček

American Telephone and Telegraph kompanija je napravila v drugem četrtletju tega leta \$41,429,000 čistega dobička (po odbitju vseh davkov), ali \$2.22 na delnico. Pričakuje, da bo znašal čisti dobiček skozi vse leto okrog deset dolarjev na delnico.

Dokler ne bo Srbija svobodna, se proglasa Srbska narodna obrana v Ameriki za edino pravovredno zastopnico Srbov po vsem svetu.

Jugoslovanski informacijski center v New Yorku in v Londonu, ki ga vzdržuje jugoslovanska vlada, je nezanesljiv in njegova poročila so prikrojena v korist hrvatske propagande.

Tudi ministra na razpoloženoju Srb Kosačević in Slovenec Franc Enoj sta v omenjenem proglasu s mnogimi drugimi vred proglašena za sovražnika Srbov.

Srbska narodna obrana se predstavlja za organizacijo vseh Srbov v Ameriki, z izjemo male skupine okrog Slobodne Reči, ki so se prodali "hrvatskim komunistom v Pittsburghu".

Njeno glasilo Srbobran izdaja srbska podporna organizacija, v kateri so včlanjeni po njenem zagotovilu vsi Srbi v Ameriki.

Tako smo na kratko navedli, kako globoko v šovinizem se je podalo ameriško srbstvo, ker ni bilo med njim nikogar, ki bi ga mogel držati na uzdi in mu preprečil skok v to mlako skrajnega nacionalizma.

Živilski problem prizadeva vladi težak glavobol

KONSUMENTI ČEZDALJE SLABŠE ZAŠČITENI TEKMA MED INTERESI ZA NAVIJANJE CEN.—ODSLOVITVE PROFESORJEV IZ OPA. NAPAKE, KI JIH BO TEŽKO POPRAVITI

Zmote, ki se nadaljujejo

Reguliranje cen in boj proti inflaciji sta na domači fronti dve najbolj zamotani vprašanji. Čemu vzlic številnim birojem, administratorjem in tisočev pomožnih uradnikov na nji izgubljam bitko, namesto da bi napredovali?

Frank Gannett, izdajatelj mnogih časopisov, je dne 18. julija v okrožnici članom kongresa izjavil, da je inflacija že tu. Pravi, da sedaj ni več vprašanje, kako jo preprečiti, pač pa le še, če jo je mogoče ustaviti.

Krivda zvrnjena na napačne rame

Gannett pravi, da je kriv vse te zmede predsednik Roosevelt, ki vojno na domači fronti nagloma izgublja vsled napačnega manipuliranja z živili, kar je deželo pritrlo v inflacijo in v "black market".

To usodno zmoto je Roosevelt po Gannettovem mnenju storil po krivdi slabo poučenih delavskih voditeljev, ki ga uče ravnanja s problemom prehrane na napačnem koncu. On kajpada ni edini, ki zvrča vso krivdo na unijsko gibanje, čeprav ve on kakor drugi, da delavci v washingtonskih birojih brez zastopstva. Nekaj takozvanih svetovalcev, ki jih imajo v njih, so brez pomena, ker nimajo ne administrativne,

ne odločujoče moči. Edina njihova pravica je izreči "evoje mnenje" in "nazvet" pa je njihnega sihta ali pa tedna konec.

Čemu se OPA bolj ne uveljavi?

Glavna agencija, ki ji je poverjeno držati cene in distribucijo živil ter drugih potrebščin pod strogim nadzorstvom, je Office of Price Administration (OPA). Izdaja dekrete, ki določajo "dostropne cene", sodeluje v naredbah, ki imajo namen regulirati distribucijo in zaeno z drugimi oddelki deluje, da se ves ta problem rešuje tako, da bo živeža dovolj za domače prebivalstvo, v izobilju za armado in kolikor največ mogoče na preostajanje za pošiljanje v pomoč zaveznikom in v od naših armad okupirane kraje (na primer sedaj v Sicilijo in v francosko severno Afriko).

Vendar pa se je reguliranje cen zelo izjalovilo, planirani distribuciji pa je zastavil pot zloglasni "black market".

Čemu se "dostropnih" cen ni moglo uveljaviti, in kako se je moglo dogoditi, da je vladni aparat izgubil vsled črnega trga kontrolo nad distribucijo?

Zato, ker je večina uradnikov in poslancev, ki so plačani od ljudstva, da bi zastopali ljudske koristi, v prvi vrsti in

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Pionirji Proletarca o njegovi sedanjí kampanji in o izgledih za uspeh

Eden izmed začetnih agitatorjev Proletarca je bil Nace Zlemberger. Citajte njegov dopis v tej številki. Potrkal je za ta list na že nešteto vrat in bil ponosen, ker je nadaljeval delo, kakršnega se je naučil med sodrugi že v staremu kraju.

Sedaj ga sicer več ne zmoro. Radostil pa se bo, če bo videl, da drugi nadaljujejo, kar je v mali skupini on pomagal graditi od leta 1906 pa dokler je mogel nadaljevati.

John Goršek je tudi naš pionir, bodisi tu, kot je bil že v starem kraju, kakor Zlemberger. Potožuje se, da mu je urednik v omembi o njemu zvišal starost in pravi v svoji privatni kritiki: "Veš, označil si me za 76 let starega. To ni prav, posebno če praviš ni! Ti moraš stare sodruge predstavljati za mlade, ne za stare," zaključuje svojo grajo.

V Minnesoti imamo Proletarčevega pionirja Johna Terana, ki je v delavskih bojih že veliko skušil, pa tudi prestal in storil.

Iz Californije se oglašja Toni Tomšič, ki tudi spada med "starejše," in v Kansasu John Shular, čigar dopis je v tej številki.

Pa Jože Snoy v Bridgeportu, ki je znal uspešno trkati na vrata v agitaciji za ta list kot še malokdo. Podrobnosti o vseh teh in o drugih, ki pomagajo v tej kampanji, bo v prihodnji številki navedel Charles Pogorelec pod svojim običajnim naslovom "Glasovi iz našega gibanja."

Razvidno pa je iz marsikakega dopisa, da tisoč novih naročnikov ne bo, če se bomo zanašali le na zastopnike. Torej poprimimo se dela vsi, ki verujemo, da je pisanje in politično stališče Proletarca pravilno, in da je potreben delavstvu sedaj prav toliko ako ne še bolj, kakor ko je začel izhajati.

Dobičkarstvo ne pozna ničesar razen svojih žepov

Ze nič koliko takih škandalov je bilo odkritih, v katerih je bilo jasno dognano, da so kompanije, zaposlene z vladnimi naročili, ogrožale magari tudi življenja naših vojakov, še bolj pa zavezniških, ker so si jim bolj upale pošiljati pokvarjen material in ga ameriški vladi zaračunale za dobroga po najvišji mogoči ceni.

Ena največjih umazanih pa je bila nedavno odkrita v Philadelphiji, na ondotnem federalnem sodišču, kjer se je velika lekarniška družba zagovarjala vsled aplearij, radi kakršnih bi bili krivci v marsikaki deželi postavljeni ob sid.

Prodajala je naši armadi in s tem tudi za zavezniške gotove kemične primese h krvni plazmi, ki jo ubrizgavajo ranjenim vojakom na bojiščih. To bi bilo v redu, če bi bile dotične snovine v redu. A prodajalci so vedeli, da so pokvarjene, pa so jih vseeno pošiljali — na bojišča in računali vladi visoke vsote.

Kaj je mar dobičkarjem, če pogine sto ali tisoč vojakov vsled njihove goljufije!

Njihovo geslo je, da ker "vsi goljufajo", čemu ne bi še oni! K sreči temu ni tako. Kajti če bi bili vsi taki brezvestneži, kakor je zelo velik del ameri-

ških spekulantom in drugih kristolovcev, ne bi mogli nikdar zmagati v tej vojni.

A če smo že v borbi proti tolovajem drugod, čemu je ne napovedati tudi pijavkam, ki jim je vseeno, če zmagamo ali ne, samo da bodo one imele čimvečje profite?

Ničesar ni nevarnejšega kakor igrati se z zdravili. Ameriška armada jih kupuje za milijone dolarjev teden za tednom, v prid sebe in zavezniških čet. Zanaša se, da ji bodo poslana tako zanesljivo pripravljena, kakor jih sploh more prirediti najnovejša moderna medicinska znanost.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Delavstvu ne bo nihče pomagal, ako si samo ne najde izhoda

Ko je leta 1929 nastal zgodovinski polom ameriškega kapitalizma in z njim ob enem katastrofa za milijone ameriških delavcev in farmerjev ter njihovih družin, se je k sreči pojavil v predsedniški službi človek, ki je obljubil otepi brezposelnosti s smetlč, farmerjem rešiti posestva in delavcem stanovanja.

Proglasil je "new deal" in kar naenkrat je bilo otepih z izjemni navedbami, tisoče bank, s posojili farmerjem in hišnim poselnikom njihove kmetije in domovanja, in z relifi pa otepih smrti vsled glada mnogih družin.

Ustanovljena je bila že pod Hooverjem posebna zvezna finančna korporacija, ki je posodila stotine milijonov takim, katerim jih privatna banka ne bi mogla zaupati. Eden izmed teh je bankir, ki je bil že podpredsednik te dežele in vladna izguba je znašala v namenu, da se njega in njegovo podvzetje otme, kakih 30 milijonov dolarjev.

Po "zastojanskem relifu" so dobili brezposelni nato še WPA, in tako se je reševanje "našega načina življenja" vlečlo do dni sedanje vojne.

Z oboroževanjem in vstopom v konflikt pa je dela za vsakega več kot dovolj in "prosperiteta" spet valovi po deželi.

Vsi, ki kaj razumejo o ekonomskih trendih, bodisi v bogataških kakor tudi v delavskih plasteh, pa vedo, da je to le izjemno stanje, ki ga bo nekega dne konec — in kaj potem? Spet izgon delavskih družin na cesto? Zopet edino zatočišče v "Hooverville", na smetišču in v parke, v hleve in šupe?

Ne, strašna leta bede brezposelnosti se v tej deželi nikdar več ne ponove, je nam zagotavljal Roosevelt in uveljavljal svoj new deal, da je bilo veselje!

Kongres mu je pritrdil, vse odobrilo, in bankirji ter industrialci, spekulant in prekupci pa momljali in se ob enem radovali, ker je bila nevarnost popolnega poloma odvrnjena in so lahko v naprej ostali gospodarji svojih bogastev.

Ohranjena so jim bila s pomočjo politike zvezne vlade, zvana takrat z "new deal", in čim so bili na varnem, so začeli z bojem proti nji.

Delavstvo je smatralo da je na konju. Unija premogarjev si je pod "new dealom" s spretnim manipuliranjem svojega predsednika Johna L. Lewisa pomagala iz zastoja nazaj na močnejšo pozicijo kot jo je imela kdaj prej.

Mrmrajoči prestrašeni kongresniki, vsi zainteresirani v razna privatna podvzetja, so bili pri volji reči "da" k predlogom pravic za delavce, sprejeli so celo zakon socialne zaščite, dasi proti svoji volji, in še bolj z zgražanjem pa postavili, ki delavcu jamči pravico organizirati se v unijo ne da bi ga smel delodajalec odsloviti vsled tega.

Kolonarji in uredniki kapitalističnih listov so se one dni norčevali, češ, kaj je moglo delavstvo doseči s svojo politično akcijo pod vodstvom Debsa, Bergerja, Hillquita in drugi socialistov? Nič! Prišel je "new deal", vzeli socialistični stranki takozvani minimalni program — "takojšnje zahteve" za razrešitev socialnega zla — in jih uveljavili!

Koliko od tega je še ostalo? Kdo se govori o "new dealu" v tisku reakcije, razen za smehovalno?

Delavci, ki so mislili, da postane demokratska stranka če že ne popolnoma delavska, pa delavstvu saj naklonjena, si sedaj mencajo oči — posebno še tisti, ki so si v stanju predstavljati, česa lahko pričakujejo pod novimi izjemnimi zakoni, ko bo konec te vojne!

Demokratska stranka je kapitalistična in prav tako republikanska. Edina razlika sedaj je, da se mnogo demokratskih poslancev v kongresu sedaj več ali manj kroti vsled bojazni pred predsednikom republike, a republikanska skupina pa je skoro stoodstotno proti njemu.

Toliko opevanega "new deala" v zbornici nihče več ne slavi in tudi administracija, ki je pričela z njim, ga več ne omenja. Bil je in ni ga več.

Takozvani "newdealovci" so izriveni iz vladnih služb ne samo v Washingtonu temveč vsepovsod in kapitalistično časopisje kriči, da je to zmaga za ameriško demokracijo, za naše ustanove in za "naš način življenja". A naš način življenja je bil pred nekaj leti za stotisoče še v trlogih, v bedi, v mizeriji brez primere, in v tem načinu življenja smo uničevali žito, živino, bombaž in druge dobrine, ker bedni milijoni brezposelnih niso imeli denarja, da bi kupili, kar bi potrebovali za svoje preživljanje.

Nastala je vojna, potem lani kongresne volitve in v zvezno postavljajo je prišla protidelavska večina — po krivdi omenjenih voditeljev delavskih unij, ki se odrekajo pravici do samostojne politične akcije.

To svojo silno zmoto sicer spoznavajo, a ker so razdvojeni

PREMORGARJI so se vedno predmet napadov. Ponekod jih je še tisoče ostalo v stavki tudi potem, ko jih je Lewis pozval nazaj na delo. Gornje je slika iz nedavne stavke premogarjev v Libary, Pa.

Glas iz države Colorado

Pueblo, Colo. — V tej državi smo dobili že precej časa nazaj novo postavbo pod oznako Labor Peace Bill No. 183. Unije CIO in AFL so podvzele skupno akcijo proti nji. Za dne 28. julija je bilo pred sodiščem v Denverju določeno prvo zaslišanje. In če unije izgube, bodo stvar tirale pred vrhovno sodišče.

"Labor Peace Bill" je delo zveze industrialcev (National Manufacturers Assoc.) in pa trgovske komore (Chamber of Commerce).

Ko je bil omenjeni predlog št. 183 sprejet, so si člani trgovske zbornice v Pueblu čestitali na sijajni zmagi nad delavstvom. Med njimi tudi člani Junior Commercial kluba, ki se ob vsaki priložnosti predstavlja, kako agili so za ljudski blagor. In pa koliko store za ljudstvo v splošnem. Kaj vse so že dosegli, vidi lahko slepec, ki bo povedal, da je Pueblo "one man's town", in da ga je treba v tem smislu ohraniti. To oni hočejo in si prizadevajo.

Ako se omenjeno postavbo kdaj uveljavi, potem good-bye svoboda in delavsko gibanje. Ta zakon namreč prepoveduje odštevanje unijskega asessmenta od plač (check off), agitacijo za pridobivanje članov v unije, in kritike proti kompanijam in trgovcem, če se jih bi uradno lahko smatralo, da imajo bojkotni značaj.

Dalje prepoveduje unijam z raznimi tehnično izbranimi besedami agitirati za nove člane. Unijskim uradnikom so dani nagobčniki. Ako se čezenoj pregreše, se jih sme kaznovati z visoko denarno globo in v zaporom obenem. Isti zakon pa daje kompanijam proste roke delovati proti unijam in v izven delavnice.

Nedavno je država poravnala zadnji obrok dolga, ki so ga napravili morilci nedolžnih žrtev leta 1914, in že je državna legislatura, ki je sprejela zakon št. 183, odobrila 72 tisočakov za obnovitev državne milice (Colorado State Guards). Pueblski fantje so šli zanjo tako na delo in ustanovili oddelke, v katerega se jih je do omenjenega datuma vpisalo ka-

celo na industrialnem polju svojih aktivnosti, so še toliko bolj zgolj le kocke v vadbjanju za delavske glasove med političnimi veljaki posejdujočega razreda.

Ali se bodo unije iz tega saj sedaj kaj naučile? Nekateri, da. Ene so se že. Na primer, "Justice", glasilo velike unije ILGW, v kateri so organizirani izdelovalci ženskih oblek, pravi, da je sedanji zvezni kongres najboljši argument za zgraditev neodvisne delavske politične akcije v tej deželi.

A na drugi strani mešetarijo komunisti v unijah CIO, ki so porinili v vzhodnih državah na nedavnem zboru svojih organizacij v sprejem izjavo, da bodo podpirali v prihodnjih kongresnih volitvah vse tiste, "ki so z Rooseveltom".

Kaj pa, ako Roosevelta več ne bo? Ali pa če gre tudi on s kongresom vred še bolj na desno?

Ko bo vojne konec, bodo prišli kajpada na dan z novo paro, a ameriško delavstvo pa bi storilo samemu sebi najboljše, če se bi zavedlo, kako ga z raznimi manevri izigravajo eni kot drugi, pa se spomnilo naukov pokojnega Debsa in se odločilo ne za kako "nestrankarsko" politično akcijo, ampak za zgraditev delavskega političnega gibanja s socialističnim programom. Enkrat bo to moralo storiti, ako hoče dobro samemu sebi. Čemu ne rajše že letos, nego šele ko bo morda že prepozno?

kih 32. Značilno je, da smo zapazili med organizatorji tudi enega Slovenca.

Ti fantje so polni patriotizma in pripravljeni za marsikaj na domači fronti. A kaj pa za zvezno armado? O, zanjo pa so ali "prestari", prekrevaljasti, ali pa imajo ženo in otroke, in kaj se ve na kaj še se vse izgovarjajo. Zvezni vojaški službi se izogibajo kolikor vedo in znajo, dočim je precejšnje število navadnih državljanov, ki imajo tudi ženo in otroke, že leto dni na fronti.

Kam jadrmo? Ameriški vojak si po vsem svetu na bojnih poljanah za demokracijo in svobodo. Njihova naloga je rešiti podjarmljene narode. Kdo pa bo rešil ameriško delavstvo, ako se ne zbudi in skupno nastopi na politični fronti, da pomete z zajedalci?

Tudi Mussolini Hitler sta se najprvo iznebila delavskih organizacij, da sta potem imela v svoje moralne namene proste roke.

Ali ima ameriška plutokracija kaj boljše namene? Kaj še!

Dokler bodo preiskovali razmere v delavnicah poslanci, kakor je A. J. Engle iz Michigana, ki jih je sam osebno investiral pri 47 družbah, ki so uposlene z vojno produkcijo, ne bo dobro. V svojem poročilu o preiskavi pravi, da je sicer vse OK, le delavci imajo prevelike plače. O dobičkih kompanij ni govoril. Dva dni pozneje pa sem v istem časopisu, ki je poročal o njegovih ugotovitvah, čital, da je ena izmed kompanij, ki jih je preiskoval, napravila 94 odstotkov dobička. Tega ni gospod Engle kajpada nič kritiziral.

V coloradski legislaturi so večinoma odvnetiki in bankirji. Delavcev je zelo malo. Delavec nima sredstev, da bi v volilni kampanji tretel s cigarami in pivom in tudi za trošenje laži ni zmožen. Za take stvari je treba posebne uglašenosti in drznosti.

Iz Washingtona so naši zastopniki odšli, da si odpčijejo svoje trudne kosti in preštudirajo, kako bodo delovali zoper delavstvo in proti predsedniku, kadar se v jeseni zborovane zopet prične. Mislim, da bi bilo najbolje, če ostanejo doma.

Proletarec bi v kampanji za "tretje" (namreč za delavsko) stranko lahko več storil kot pa zanj dotedaj deluje.

In tudi bolj upoštevan bi bil. Naročnike bi mu bilo lažje dobaviti.

Čas agitirati za labor party je sedaj tu, ko je kongres s tolikšno večino pokazal, kako zelo je proti delavstvu. Poslanci se za delavce brigajo le v volilni kampanji, da dobe glasove, potem pa pomagajo politiki skebanja.

Če se unijsko delavstvo za prihodnje volitve združi v enoto, sem prepričan, da bi se moglo vreči iz zvezne zbornice marsikakega reakcionarja in ga nadomestiti s progresivcem iz delavskih vrst.

Frank Pechnik.

Poglavje o nezavednosti

Witt, Ill. — Proletarec rad čitam, ker prinaša zmerom kaj takega novega gradiva, ki ga bi v drugih listih zaman iskal. Ti slednji pišejo eno in isto in uče delavce v pokornost in resigniranost.

Naša naselbina je mrtva, pa ne le vsled brezbržnosti, pač pa, ker so dva rova zaprli, pravijo, da za vselej. Mladina se je razšla s trebuhom za kruhom na vse vetrove. Le mi stari smo še na svojem mestu in čakamo — svobode... kadar bomo poklicani vanjo.

Sel sem nekliko na agitacijo za list, pa se ne morem nič pohvaliti z njo.

Nekdo, ki pravi, da je star "socialist", je dejal, da s tem ne bo nič, ker socialisti socializem razdirajo... Drugi pa se je udaril po hlačnem žepu, da mu je v njemu zažvenketal drobiž, pa glasno dejal: "tukaj je socialist, moj dolar!"

Po mojem mnenju bi bilo dobro, če bi Proletarec bolj agitiral za ustanovitev "tretje", namreč delavske stranke. Ali kakor ji pravijo tu, za Labor Party.

Takozvane "farmer-labor" stranke se niso obnesle, a dobro obeta pa gibanje za labor party. Zdi se mi, da je 75 odstotkov delavstva zanj, samo voditelji unij še niso za to stvar. A če se bi zavedali, da nimamo niti enega resničnega delavskega zastopnika v zvezni zbornici, nego le nekaj prijateljev, potem si lahko predstavimo, da je to sramota za nas.

Če se ustanovi delavsko stranko, sem uverjen, da bo tudi agitacija za Proletarca veliko lažja. Ako se bi mogla zbuditi Lewis in Green za tako stranko, ker kontrolirata veliko večino unijskega delavstva, pa jo bi že imeli. Ampak eden je s kapitalisti — namreč za njihov gospodarski sistem, drugi pa uganja razne trike vsled svojih osebnih kapric.

Proletarec bi v kampanji za "tretje" (namreč za delavsko) stranko lahko več storil kot pa zanj dotedaj deluje.

In tudi bolj upoštevan bi bil. Naročnike bi mu bilo lažje dobaviti.

Če se unijsko delavstvo za prihodnje volitve združi v enoto, sem prepričan, da bi se moglo vreči iz zvezne zbornice marsikakega reakcionarja in ga nadomestiti s progresivcem iz delavskih vrst.

John Repolusky.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Po mnogih letih je vojna prišla tudi v Italijo. Mussolinijev otok Sicilija je po dolgi dobi začel znova odmev korakov tujih osvobodilcev. Ni prvič, da se je to dogajalo. Že v davnih, davnih časih so prihajali tja tujci, katerim je bila vseč lega ter mlo podnebje Sicilije.

Nevstevisi prebivalce v prehistorični dobi, so prišli tja in ostali, nekateri pa zopet odšli — po vrsti — Grki, Fenikanci, fenikanski Kartaginci, Rimljani, Goti itd. Tu, v Sirakuzi, je živel in umrl, preboden z mečem od surovega rimskega vojaka, sloviti Arhimede, največji matematik vseh časov, katerega principi so še sedaj v veljavi.

Tukaj ob obrežju Sredozemskega morja so se vršile velike bitke skozi tisočletja, in ni ga bilo stoletja v tistih časih, da ne bi divjala bojna vihra na tem otoku.

Kamorkoli stopiš v mali Siciliji, vidiš sledove prošlosti v nji. Razvaline starih utrd, ki so jih zgradili Grki in Rimljani, podre temple bogov, kateri so že davno zapustili otok in ga prepustili Mariji in drugim svetnikom, katerih je v sedanjih cerkvah in kapelah v Siciliji v izobilju. Zevs se je umaknil Jupitru, Astaria Veneri. In ti pa potem novi veri in novim bogovom. Otok pa je ves ta čas ostal nespremenjen.

Oljke, oranže in citrone, trta in fige rastejo na njemu kot v tistih davnih časih. Istotako na njemu še vedno kopljejo žveplo, fosfor in sol, kot takrat, ko so delali Eneus in drugi sužnji v teh rudnikih. Zemlja in podnebje je isto, — le čas se je spremenil.

Zavezniški napad na obrežje Sicilije ni nikogar iznenadil. Strahoviti zračni napadi so sami na sebi kazali, kam vodi pot invazije. Kakšen bo izid, je težko napovedovati. Mogoče bo lahak, z malimi izgubami, ali pa se lahko raztegne, kot se je v Afriki. Odvisno je, koliko bojevitosti je še ostalo med Italijani in v koliko je Hitler pripravljen pomagati Mussoliniju.

Dučjeva želja

Kdor je v zadnjih dvajset letih slišal ali pa čital Mussolinijeve govore, bo priznal, da se sedaj dožaja tisto, kar je on najbolj želel — to je, boji!

"Boljši živeti en dan kot lev, kot pa živeti tisoč let kakor jagnje," je bil njegov moto. Želja se mu je uresničila.

Svojem četam v Siciliji pa je brzojavil "Jaz sem v duhu z vami, z junaškimi branitelji italijanske zemlje." In to je menda edino, kar bo storil zanje ta slavni bojevnik. Biti v Italiji "v duhu", kadar se poda zaveznikom, osebno pa kje na varnem, na primer v Argentini.

Zivo mi je pred očmi slika, katero sem videl neko leto po deževno jutro v Rimu l. 1929. Ženo sva stala na Via Sacra ter gledala razvaline rimskega senata ter tempelj boginje Veste, ko je mimo v paradi primarširno kakih tisoč dečkov. Bil je poseben dan, posvečen dučju in fašizmu. Najmlajši izmed teh otrok so bili od pet do šest let stari. V malih, črnih srajčkah, z lesenimi puškami na rami, so ogledali bolj kot kositeri vojak v Andersonovih pravljicah, kot pa naravni otroci. Njim so sledili malo večji, z nekoliko datjsimi lesenimi puškami, v ozadju pa "Dopo-balla" s praviimi puškami.

Vsi so bili v črnih srajčkah, s črnimi pokrivali, z dolgimi črnimi lasmi. Na koncu ceste so se ustavili, obrnili na povelje proti kvirinalu, dvignili svoje male ročice, in slišal se je otroški vzdik v enotnem tempu: "Viva Duce! Viva Il Re!" Od takrat je štirinajst let — doba od lesenih pušk do resničnih jih minila.

Ofenziva v Rusiji

Nemške ofenzive v Rusiji so se že dvakrat izjalovile. Prva l. 1941 zaradi prevleškega obsega, in druga, lansko leto, radi zadržka pri Stalingradu. Vse to so hoteli Nemci letos popraviti. Namesto ofenziv v tako velikem obsegu kakor prejšnji

dve leti, so sklenili napraviti en sam strahovit sunek, kateri bi bil na zoženi fronti tako močan, da bi bil za obrambo nevzdržljiv. Ta sunek je bil skrbno pripravljen s tisoč največjih oklopnač, "tigri" imenovane, v teži po 60 ton vsaka, opremljene z 88 milimetrskimi topovi. Nakupičili so za ta udar tudi veliko takozvanega "magna orožja", da je bil po mnenju nemškega vrhovnega poveljstva uspeh zagotovljen. Po dolgi pripravi, ki je trajala ves pomlad, je nemška armada udarila 4. julija na rusko zagvozdo, katero so sovjetske čete zabile zadnjo zimo med Orelom in Belgorodom. Ravna črta med temi točkami meri 150 milj. Nemški načrt je bil "Keil und Kessel", stara nemška metoda bojevanja — zabiti dve zagozdi na obeh straneh sovražne postojanke, kot delajo lovci. Kadar ima sovražnik obkoljenega z dveh strani, ga pomete v kotel.

Priznati je treba, da je bil to dober načrt. Nemcem se je že dostikrat posrečilo, a to pot pa so se pošteno uredili. Namesto da bi zavzeli Kursk že prvi dan in Voronež tretji ali četrti dan ofenzive, kot je bil njihov načrt, so ob ogromni izgubi tankov — skoro tri tisoč samo pri Belgorodu — napredovali le nekaj milj. Dokaz močnejšosti nemškega napada in njegovega obsega je v tem, da je en sam nacijski artilerijski oddelek porabil v prvem dnevu napada več streliva kot v vsi kampanji za podjarmljenje Poljske. Naslednji dan pa več kot v celotnem boju v Franciji. Tako piše neki nemški poročevalec.

Mnogo tudi domačih novic

Kongresniki so šli na počitnice. Trumanov odbor za preiskavo vojnih naročil je povzročil spet nekaj hrupa z dokazi proti novo izsledenim trdkam, katere izdelujejo letala za ameriško armado. Če je vse kar odbor izpričuje resnično, bi nekaj ob zid postavljenih ne bila prevelika kazen.

Vsak dan prihajajo take ne-tepe stvari na površje. Gotovim veleindustrialcem je za profit več kot za življenje tisočev naših vojakov. Seve, če se kaznuje krivce, kateri ogrožajo življenje naših fantov v uniformah, le s kakimi denarnimi globami do deset tisoč dolarjev, kot se je to zgodilo v slučaju Anaconda, je vse to lahko umljivo.

Ruski relif

Joe Korsch iz Detroita mi je poslal \$15 — \$12 za ruski relif in pa eno celoletno naročnino na Proletarec. V ruski pomožni sklad so prispevali Frank Kress \$2; po \$1, Frank Gaber, Louis Kim, Martin Menton, J. Ločnikar, Anton Kržišnik, J. Krainc, M. Gregorich, K.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Čemu zavezniški ne govorijo enako ostro proti Italiji, ki je fašizem pričela, kot robantijo zoper Hitlerja, ki je z njim le nadaljeval, kakor se je od Mussolinija naučil? Čemu ta dvojna mera, to zanima posebno Slovence in Hrvate pod Italijo?

POVESTNI DEL

TONE CUFAR:

Gospod in ušivec

(Nadaljevanje.)

3

Na dvorišču se je seznanil s četvorico študentov, ki so imeli na vesti politične prestopke. Spadali so v sedmo celico. Tam ni bilo toliko gneče, ker so razen sodno obsojenih kazencev redkokdaj zaprli vanjo. Še najlaže se je kakšer spravil tja. Tudi gospodu se je vzdušila skomina po čistejšem prostoru. Zdal je dobil plašč, volneno pogrinjalo in nekaj denarja, obleke za potepuha pa ne. Nerač bi se še dalje stikal v množici umazancev.

"Vz'le temu, da sem že nekaj časa tukaj," je govoril študentom, "se mi še zmeraj zdi, kakor da samo sanjam. Kaj podobnega je moral doživeti Dante, da je lahko ustvaril svoj Pekel".

S študenti se je počutil kakor z enakimi, zato je tudi zavolje njihove družbe molodval orožnike, naj ga prestavijo v sodno sobo. Preprosil jih je, se potem zavzel še za šoferja Januša in ga spravil iz gneče.

V novem prostoru je vladalo drugačno vzdušje. V lepih jutrih je skozi gornje šipe — spodnje so bile pobarvane — pomežikalo sonce, ki se za druge celice sploh ni zmenilo. Starešina Mihajlo je bil skromen in ustrežljiv berač, vseljak s kmetov. Služil je financarje in se pregrešil s tihotapstvom.

Ker ga dolgo niso dobili v roke, mu je kazeno z raznimi amnestijami splahnela na par mesecev. Ko je sprejel gospoda med svoje varovance, je bil že skoraj na kraju z njo. Takoj mu je povedal nekaj dovtipov in prigod. Gospod je ob študentih razprostrl volneno pogrinjalo.

Fantje se ga niso branili. Ziveli so v skupnosti, si delili vse, kar je kdo prejel, in si drug drugemu skušali lajšati dolgočasni zapor. Vlada niso sprejeli čisto za svojega, a zavoljo zanimivosti jim je bil kar dobrodošel. Največ pažnje mu je posvetil medicincev Srečko, najmanj slavist Miško, dočim sta pravnik Ivan in Stefan ustvarila z njim zanosno poznanstvo. Razgovarjali so se o umetnosti in znanosti, o svetu in ljudeh. Vlado je obiskal že vse evropske prestolnice razen Moskve, se pobahal z imenitnimi poznanstvi in bil prepričan, da gotovo vedo zanj iz časopisov.

Tudi pri njih se je urezal. To pa ga ni motilo, da jim ne bi pripovedoval o pariških gledališčih, o širokem življenju v velikem svetu. Tudi o sebi se je dosti razgovoril. Doma je bil s Primorja, kjer je navadno prebil poletje. Študiral je tehniko na domačih in tujih univerzah, se proslavil s športom in z njim zašel v najvišje družbe.

Mišku se je pa zdelo, da ga pozna. Služil je na morju in se nekaj časa zadržal tudi v Gracelijskem rojstnem kraju. Vlado je potrdil, da ima njegova mama vsaj eno restavracijo. Miško se pa potem ni več dosti menil z njim. Občudoval ga je, kadar je teloval, ga zbadal v diskusijah o raznih vprašanjih znanosti in političnega življenja, svojim je pa natihoma povedal, da njegova mama vzdržuje nekakšno evropsko čajnico z dekleti. Med stalne goste šteje letovišcarje, oficirje, domače in tuje imenitnike. V "sužbi" ima sama mlada in lepa dekleta. Čim njihova svežost pojema, jih zamenja z novimi.

"Potem je pa z njimi tako kakor z Marjo," se je jezil in ni povedal, katero žensko ima v mislih. "Kadar ga gledam, kako je razvit, se ne morem braniti lepim vtisov. Ampak če pomislim, na čigav račun je tak, na čigav račun študira in jedra po svetu, potem se mi zagnusi. Tudi vse njegovo znanje je samo zunanji lesk."

Vlado ni zvedel za to obsodbo. Veselil se je novega okolja in tuhtal svojo zadevo. Po prvem zaslišanju so ga še večkrat klicali v pisarno. Vselej je bil povrnil skrivnostno zamišljen in nikoli ni povedal kaj več kakor prvič. Iz sodne sobe pa še ni šel pred pisarja. Zdal so ga delj časa pustili v negotovosti. Zmeraj manj je bilo nade, da se kmalu reši teh steh.

Že drugi dan se je poznal, mal, kako je z usmi v sodni sobi.

"Pregled se," mu je svetoval Mihajlo, "in če kaj ujamš, mi reportiraj! Tudi mi jih premore. Kadar je prehuda z njimi, damo spartiti obleko. Tam se pa vse osmudi in je človek na pol nag. Sam glej! Tu se ne zležejo, s hodnika priromajo k nam. Tam strizejo ušivec."

Mihajlova nasveta se niso držali samo študenti in gospod, tudi ostali jetniki — bilo je še nekaj drugih šoferjev razen Januša, par obrtnikov, ki so kršili obitni zakon in obsojenici po cestnem redu in zakonu o razžaljenju časti — tudi ti so se pridno pregledovali in se takoj otrebili, če jim je kaj zgomazelo pod pazduho.

Le najnovejši gost sodne celice, voznik Boško, se je poživljal na marsikaj, kar so drugi izpolnjevali. Prišel je dva dni za gospodom in se vedel, kakor da se je po krajši odsotnosti vrnil domov. Zagradil je nekakšen pozdrav in takoj povprašal, kdo je starešina. Bil je srednje-velik možak, s težaško grbo, da je ves visel nekam naprej. Izpod nosu so mu štrleli šestinasti brki, dolgi in zanemarjeni, izpod zamašene kape je smešno škilil. Na sebi je nosil težak površnik, ves preknpan in še bolj zamaščen, kakor je bilo pokrivalo. Pod pazduho je držal staro konjsko plahto in že s tem dokazal, da pozna hotel brez postelj.

"Kdo si?" ga je vprašal Mihajlo. "Pri nas se vsakdo predstavi."

"Voznik Boško. Poznajo me vsi policijski pisarji in vsi sodniki. Kje bom spal? O, tam v kotu je še prazno!"

Novinec, ki je vzbujal veselje, se je utaboril v kotu najdelj od vrat in parne ogrevalnice. Okoli nje so se stisnili zmnjenci in Mihajlo, ki ni imel nobene odeje. Boško ni prejel, da so blizu kota študentovske stvari: perilo in jed. Odložil je plahto in površnik, si sezul čevlje in jih ponesel v vrsto.

"Kdo mi da za čik tobaka?"

"Počakaj, saj nimamo trafike!" ga je zavrnil Mihajlo. "Koliko imaš?"

"Petnajst dni!"

"Kako si jih zaslužil?"

"Z lonci, ampak po nedolžnem. Pri sveti Trojici, da res! Kljuse je krivo! Počasno je. V teh petnajstih dneh lahko otmazga za vselej, ko ne bo mrve in korobača. Zadnjič sem vozil mogo in ga z najhujšimi batami nisem spravil v hiter korak. To me je pogubilo. Neki hudič mi je obesil vrečo loncev na voz. Niti videl jih nisem. Naenkrat me zajamejo policaji. Z njimi je pricapljalo človeško očene, nekakšen trgovec ali kaj. Povedal sem jim čisto resnico, pa ni nič zaleglo."

"Tudi na sodnji ne?"

Boško je odkimal.

"Tudi mi nismo otroci! No, petnajst dni ni nič! Saj si vajen. Ali so ti kaj navili gramofon?"

Boško je prikimal in si izprosil čik. Vsem se je ponudil, da bo zanje čistil sobo in ribal kibo. Mihajlo ga je samo gledal. Oba sta pogrešala kajenje in kila kruha jima je bila prepičla hrana za ves dan. Starešini so jetniki sami ponudili, ker je bil prikupen in je dal tudi nekaj nase. Rajši je stradal, kakor da bi se komu priljezoval. Boško pa je neprestano prežal na vse, kar je kdo imel, čeprav katerikrat vsi skupaj niso premogli za dobro večerjo. Bil je nesramno vsiljiv in za najhujšo pehavo je pokazal trdo kožo. Neprestano je nosil težki površnik na parno ogrevalnico. Mihajlo ga je podil stran, saj ga je razprostrl nad njegovim ležiščem. Parkrat mu ga je zagnal po tleh, voznik pa ni odjenjal. Toliko časa ga je nosil na vroče cevi, da ga je osušil vseh mokrot in zmrazil, ki jih je nabral še zunaj in sproti na sprehodih.

V prostorni sobi so jetniki preganjali dolgočasje tudi z igrami.

Eno so igrali stoji. Kdor je bil na vrsti, je z desno dlanjo zasledil lice in nastavlil levo dlan, da so udarjali po njej. Kadar je pogodil pravega, se je z njim zamenjal. Če je bil na vrsti Vlado, ga je Miško krepko mazal, ko se je obrnil, mu je Vlado vračal v trojni meri.

K drugi igri so se posedli v krogu, skrčili noge, držali roke na tleh in metali drug drugemu brisačo z močnim vzgledom, da je krožila pod kolena. Nekdo je stal na sredi. Z bfi-sačo so ga udarjali po hrbtu. Ko se je obrnil, je izginila pod kolena na nasprotno stran, kjer je spet nekdo zamahnil po njem. Toliko časa je moral o prezati nanjo, da jo je pri ne-

kom zalotil. Potem sta se zamenjala.

Gospod je spretno igral in na hrbtih preizkušal svojo športno moč, nikakor pa ni maral v sredo kroga. Našel je celo vrsto izgovorov. Potem so se navadno sporekli in prenehali.

Za te igre je imel posebno veselje šofer Januš. Vse je spravil skupaj, le Boško se je zamaščen ponujal. Še Miško, ki se je najbolj potoval za enako med ljudmi, ga ni maral blizu. Odkar je bil v celici, jih je zmeraj bolj srbelo. Preklinjali so nadležno golazen, se trebili, a vse skupaj ni nič zaleglo. Nekaterim so se pomnožile navadne uši, drugi so dobili rdečkaste, nekateri spet velike s črnim križem na hrbtu, debele, dolge in čisto črne, ki so grizle kakor ose. Tekmovali so v lovu in si kazali krvave nohte kot loveke trofeje. Kmalu so imeli vsi rdečo kožo.

"Ospice smo dobili," je ugotavljal Januš.

"Tudi uši so po božji volji med nami," se je oglašil Boško. Raztolmačil je njihov rodovnik, vrste, povprečno življenjsko starost. "Kdor se jih rad znebi," je svetoval, "naj zakopje obleko v zemljo ali pa v mravljinec. Na vročem tudi ne strpe dolgo. Takoj popihajo kakor tat pred policajem."

"Imamo ga!" je viknil Mihajlo. "On nam jih je zaredil! Zato je nosil površnik na peč! Da bi te ne bilo nikdar k nam!"

Resnično jezen je planil proti njemu in se komaj obziral. Tudi Vlado se je razhudil nad jetnikom. Obetal mu je, da ga bodo spravili v najslabšo sobo, med ušve berače in druge zavrnence.

"Mihajlo, ako ti tega ne urediš kot starešina, bom pa jaz govoril z orožnikom."

"Ne boš, gospod!" se je oglašil Boško in pomahal z lopatistimi rokami. "Če si tako čistil in gospeki, pa nikar ne hodi med nas. Kdo ve, kakšno falotarijo si skuhal, da te toliko časa parijo v preiskavi. Z mojimi lonci je šlo vse bolj na kratko."

Gospod se je ugriznil v ustnice in ga pustil pri miru.

(Dolje prihodnjik.)

Nace Zlemberger piše

Piney Fork, O. — Ako pogledamo v zgodovino Proletarca, vidimo, da so se pri njemu uredniki in upravniški pogosto vrstili. Bili so to fantje iz naprednih vrst in večinoma močnega socialističnega prepričanja. Bili so nadarjeni in delo so sprejeli ne zato ker bi imeli plačo ali komišen, ampak za stvar. Pozneje so imeli nekaj plače ali provizije, a ko so se jim ponudile boljše službe, so priložnost izrabili in odšli.

Pekojni Jože Zavertnik, glavni faktor pri ustanavljanju Proletarca, in njegov prvi urednik, je delal brezplačno. List je bil tedaj mesečnik v malem formatu, a urejevan v ognju socialističnega navdušenja in za boj proti reakciji in drugim zavajalcem med našim narodom.

Tako je šlo do leta 1919, ko je prevzel upravnštvo Frank Zaitz. List je bil tiskarni več tisočakov dotan in treba se je bilo žuriti, da se ga je ote-

ZENSKIH ARMADNIH ODELKOV so je javnost že prilično privadila, čeprav ji je bilo od kraja neprijetno misliti, čemu naj bi tudi ženske služile v naši oboroženi sili. A dogodilo se je. Gornje so naše "vojakinje", pridružene marinom, v službi nekje na Pacifiku.

kom zalotil. Potem sta se zamenjala.

Gospod je spretno igral in na hrbtih preizkušal svojo športno moč, nikakor pa ni maral v sredo kroga. Našel je celo vrsto izgovorov. Potem so se navadno sporekli in prenehali.

Za te igre je imel posebno veselje šofer Januš. Vse je spravil skupaj, le Boško se je zamaščen ponujal. Še Miško, ki se je najbolj potoval za enako med ljudmi, ga ni maral blizu. Odkar je bil v celici, jih je zmeraj bolj srbelo. Preklinjali so nadležno golazen, se trebili, a vse skupaj ni nič zaleglo. Nekaterim so se pomnožile navadne uši, drugi so dobili rdečkaste, nekateri spet velike s črnim križem na hrbtu, debele, dolge in čisto črne, ki so grizle kakor ose. Tekmovali so v lovu in si kazali krvave nohte kot loveke trofeje. Kmalu so imeli vsi rdečo kožo.

"Ospice smo dobili," je ugotavljal Januš.

"Tudi uši so po božji volji med nami," se je oglašil Boško. Raztolmačil je njihov rodovnik, vrste, povprečno življenjsko starost. "Kdor se jih rad znebi," je svetoval, "naj zakopje obleko v zemljo ali pa v mravljinec. Na vročem tudi ne strpe dolgo. Takoj popihajo kakor tat pred policajem."

"Imamo ga!" je viknil Mihajlo. "On nam jih je zaredil! Zato je nosil površnik na peč! Da bi te ne bilo nikdar k nam!"

Resnično jezen je planil proti njemu in se komaj obziral. Tudi Vlado se je razhudil nad jetnikom. Obetal mu je, da ga bodo spravili v najslabšo sobo, med ušve berače in druge zavrnence.

"Mihajlo, ako ti tega ne urediš kot starešina, bom pa jaz govoril z orožnikom."

"Ne boš, gospod!" se je oglašil Boško in pomahal z lopatistimi rokami. "Če si tako čistil in gospeki, pa nikar ne hodi med nas. Kdo ve, kakšno falotarijo si skuhal, da te toliko časa parijo v preiskavi. Z mojimi lonci je šlo vse bolj na kratko."

Gospod se je ugriznil v ustnice in ga pustil pri miru.

(Dolje prihodnjik.)

Nace Zlemberger piše

Piney Fork, O. — Ako pogledamo v zgodovino Proletarca, vidimo, da so se pri njemu uredniki in upravniški pogosto vrstili. Bili so to fantje iz naprednih vrst in večinoma močnega socialističnega prepričanja. Bili so nadarjeni in delo so sprejeli ne zato ker bi imeli plačo ali komišen, ampak za stvar. Pozneje so imeli nekaj plače ali provizije, a ko so se jim ponudile boljše službe, so priložnost izrabili in odšli.

Pekojni Jože Zavertnik, glavni faktor pri ustanavljanju Proletarca, in njegov prvi urednik, je delal brezplačno. List je bil tedaj mesečnik v malem formatu, a urejevan v ognju socialističnega navdušenja in za boj proti reakciji in drugim zavajalcem med našim narodom.

Tako je šlo do leta 1919, ko je prevzel upravnštvo Frank Zaitz. List je bil tiskarni več tisočakov dotan in treba se je bilo žuriti, da se ga je ote-

lo. Delavci si bodo morali ustanoviti svojo stranko, drugače bodo postali sužnji, v kar jih ti-rata sedanji senat in kongres.

Etbin Kristan, urednik Proletarca, pa je bil one dni povabljen od sodrugov v starem kraju tja, da jim pomaga v napori ustanoviti tako Jugoslavijo, kakršno si je zamislilo JRZ. Po Kristanovem odhodu je postal Frank Zaitz tudi odgovorni urednik Proletarca, urejeval pa ga je vsled zaposlenosti Etbina Kristana pri JRZ že več mesecev tudi prej. Ker obeh del ne bi nikakor mogel še kaj časa zagovarjati, je bil povabljen v službo upravnika Charles Pogorelec, ki je v tem poslu še sedaj.

Izrekan obema priznanje. Zaslužila sta si ga.

Proletarec je sedaj najstarejši slovenski list v Ameriki, ki še ni menjal gospodarja. Tako sem že dostikrat čital. Drugače pa sta po imenu starejša le Amerikanski Slovenec in Glas naroda.

Je pa eno, kar lahko rečem, in to je, da je Proletarec edini slovenski socialistični list ne samo v tej deželi nego na vsem svetu. In menda samo zato, ker je socialističen in delavcem resnično govori, nima zadosti naročnikov.

Proletarec je bil vedno potreben našemu delavstvu, pa mu je spet sedaj in bo mu po volji.

Mnogi drugi listi se nekako boje pisati po pravici o vojni in njenih problemih in o "gluhah" za mir. Proletarec pa se nič ne šonira. Pove kakor je, pa če je komu prav ali ne. Zamera gor al' dol.

Napredno gibanje med ameriškimi Slovenci je dobilo svojo največjo oporo ob ustanovitvi Proletarca in potem vse-skozi, od kar izhaja. Ako bi Proletarec propadel in ne bi bilo nobenega takega slovenskega lista več, bi šla tudi slovenska naprednost "k hudiču".

Zato je uprava Proletarca kar v pravem času zasnovala sedanjo kampanjo za tisoč novih naročnikov. Naprednim delavcem pa bo treba na delo, da jih dobe. Jaz mu jih želim pet tisoč.

Morda bo kdo rekel: "Da, Nace lahko 'žnabla' in piše, sam pa nič ne naredi!"

Vsem takim naj pojasnim, da nisem za nobeno rabo več, posebno ne za duševno delo. Prihodnjega 3. avgusta jih bom imel na grbi 75 let. Leta so me izmučila.

Morda bi še ne bilo tako slabo, če bi me pred leti ne doletela nesreča, v kateri sem izgubil oko. V starosti se to pozna. Z enim, ki mi je ostalo, pa sedaj le za silo čitam, in ljudi, ki so mi sicer stari znanici, ne spoznam več, ako so stran par korakov, razen po glasu.

Sej družstva, v katerem sem podpredsednik, sem se vedno udeleževal. Nobene nisem izpuštil, ali prihodnjo zimo pa jih bom moral.

Napravil sem si prijazno dom, v veri, da bom na starost v miru živel. Žal, da se je dogodilo ravno nasprotno. A umri pa še ne bom, to zagotavljam. Še bom kljuboval vsemu zlemu in kaj storil za dobro stvar.

Še nekaj, predno zaključim. Delavci si bodo morali ustanoviti svojo stranko, drugače bodo postali sužnji, v kar jih tirata sedanji senat in kongres.

Če se ljudje, ki delajo za vsakdanji kruh, ne bodo pobrigali zase, bo slabo za njihovo svobodo, čeprav jim je v ustavi zagotovljeno.

Nace Zlemberger.

RAZNOSTEROSTI

Bridgeport, O. — Pazno sledim poročilom o sedanji kampanji za razširjenje Proletarca in o cilju, da se mu pridobi tisoč novih naročnikov.

Vsi stari boritelji idej, ki jih zastopa ta list, bi radi zanj storili čimveč, in bodo storili kolikor bo v njihni moči. Ampak samo na zastopnike v tem kritičnem času se ne smemo zanašati.

Ako je Proletarec kdaj pričakoval opore in pomoči, je to sedaj — v prav tej kampanji, ki je v teku od 1. julija.

Zato pa, če bomo šli vsi naročniki, kateri soglašamo z njegovimi smernicami na delo zanj, pa bomo cilj — tisoč novih naročnikov — gotovo dosegli.

V malih naselbinah se bo storilo precej, namreč v vseh, kjer je volja, še veliko boljše priložnosti v ta namen pa so v velikih naselbinah.

Na zadnji seji našega kluba Naprej št. 11 JSZ smo o agitaciji za Proletarca veliko razpravljali. Splošno vsi so izražali pomagati v nji. Upoštevati pa je treba, da je tu Proletarec že dolgo precej razširjen, dodatne naročnike pa mu je dobil še Anton Zornik. Vendar pa je še precej prospektov, ki se jih bomo lotili, da bo ta list res zahajal v vsako slovensko hišo.

Sedaj je z ozirom na agitacijo precej drugače kakor je bilo pred leti. Spominjam se ljudi, ki bi si ga radi naročili, pa kaj hočeš, ko niti za kruh niso imeli.

Naletel si na slučaje, ko si obiskal vstega vseh naročnika, a bil je marsikateri vsled brezposelnosti v takih stiskah, da se ti je smilil in nisi vedel, ali bi naročnino od njega vzel ali ne, ko je stikal zanj po svojih zadnjih centih. Ampak list so hoteli imeti in mu ostali zvesti tudi v svojih najtežjih dneh. Mnogi pa so ga pustili, dahi bi ga veliko lažje plačali kot marsikateri izmed onih, ki so si ga ohranili in mu s tem pomagali do obstoja.

Seveda, izgovorov imajo tudi sedaj na koše, čeprav se ne morejo več sklicevati na krizo. A Proletarec zasluži, da gremo preko vseh teh plotov in pomagamo k uspehu kampanje.

Redni naročniki pa naj novim razložijo, čemu se Proletarec razlikuje od drugih časopisov in jim raztolmačijo njegove namene in cilje.

Kar radujem se ob misli, kako rad bi šel spet na potovanje za ta list, kot sem hodil pred leti, a ker vsled zadržkov tega več ne morem, bom vseeno storil kar bo v moji moči, da pri-pomorem k zmagi v kampanji.

Joseph Snoy.

Vsak čitatelj tega lista je vabljeno, da mu dobi saj enega novega naročnika. Če to stori-mo, bo cilj tisoč novih naročnikov kmalu dosežen.

Klub št. 47 JSZ zagotavlja sodelovanje

Springfield, Ill. — Na zadnji seji kluba št. 47 JSZ smo poleg o raznih drugih zadevah razpravljali o kampanji za razširjenje Proletarca. Članstvo našega kluba se dobro zaveda, kako potreben nam je ta list zato bomo po svoji moči v kampanji zanj vsi sodelovali in mu skušali dobiti čimveč novih naročnikov.

Proletarec ni potreben samo članom zveze nego vsemu našemu delavstvu, ker deluje za obče ljudske koristi. Enako so potrebni listi te vrste drugim narodnostim.

Res, da se velika večina delavcev vseh narodnosti tega ne zaveda, niti ne čuti potrebe, da jih bi čitala. Ne razume, da je s pomočjo delavskega časopisa se pospešuje izobrazbo med delovno maso.

O tem se vsakdo lahko prepriča ne da bi mu bilo treba kam daleč po dokaze. Glavno je, da se za delavsko gibanje saj malo zanima.

Kako mislijo delavci sebi v škodo, se vsakdo lahko prepriča ob volitvah. Ali pa v času stavk, ali v vzruženosti mase radi kakega zelo važnega vprašanja.

Spominjam se dogodka v Kansasu, kjer sem živel pred leti. Na neki društveni seji je bilo sporočeno, da je kandidat ta in ta poslal članom pi-jače.

Rojak Hrvat, in tudi med Slovenci je odvisno takih, pa je rekel, s polnim kozarcem pred ustmi: "Kaj mi bo socialist, ker nima novaca, a demokrat novaca ima, pa mi kupi pivo! A socialisti ništa!" Tako nekako je govoril in ljudje se mu pa smejali in — pritrjevali.

Lahko bi navedel precej sličnih primerov tudi med našimi ljudmi, ki so mi še v spominu, a ta naj zadostuje.

V dobi, ko smo bili mi mladi, so zatrjevali, da je za delavčevega in kmečkega otroka dovolj, ako se toliko nauči, da zna pisati in čitati ter katekizma.

Tak nauk je bil otrokom delavskih staršev škodljiv, kakor je še danes, kjer ga uporabljajo. Oznanjali so ga zato, da bi držali delavsko maso v nevednosti, ker le s pomočjo nevednosti je mogoče garče držati v sužnosti in za tlačane gospodarjem.

Čestokrat sem že slišal staro pogreto frazo, češ, kar Proletarec piše, "sem že vse pozabil". S tem se je hotel napraviti vsak tak protivnik učenega, nevedoč, da je orodje v rokah izkoriščevalcev.

Nihče, ki je človek zdravega razuma, ne bo trdil, da že zadosti ve, ali da je "že več pozabil" kot pa Proletarec piše. Vsakdo ve, da se tudi najučenejši profesorji, ki druge uče, tudi sami uče in izpopolnjujejo v znanju do konca svojih dni.

Res je, da ni nihče primoran čitati ta ali kak drug list, a prav to je vzrok, čemu se bi moral vsakdo še posebno potruditi poskušati se, kaj naj čita, da bo njemu v korist.

Med ameriškimi Slovenci je edino razredno delavsko glasilo Proletarec. Izhaja delavski borbi v korist. Zato je naša dolžnost, da se v sedanji njegovi kampanji odzovemo pri delu za njegovo razširjenje, da bo res zahajal v vsakemu slovenskemu delavcu.

John Gorick.

RAZGOVORI

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Krajin, P. Verderbar in Jože Korsic.

Naročnino na Proletarca je obnovil Frank Modic, Ecorse, Mich. Imena sem napisal kot mi jih je S. Jože Korsic poslal. V pismu pravi, da ne bo pozabil ne Rusije, ne Proletarca. Iskrena hvala njemu in prispevatelju.

Ze ko sem zaključeval ta spis, sem prejel pismo Josepha Durna iz Clevelanda in pa vsoto \$10 za ruski relif, ki jo je prispeval cvetličar Frank Jerlačič.

Tudi temu prispevatelju prav iskrena hvala.

Pravilni in napačni ugibi lastnikov ELEKTRIČNIH PRAZILCEV

IZJAVA—Meno držite v lede, dokler ga ne denete pražiti.

IZJAVA—Meno naj rami 30 do 40 minut pri odprtih ventilih.

IZJAVA—Solje naj se kuhajo z zadostni količini vode.

IZJAVA—Meno vmetite iz lede, 3 ali tri ure predno ga denete pražiti.

IZJAVA—Ko h

.. KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ..

KOMENTARJI

Grof Carlo Sforza se boji, da se bodo vlade v Italiji po padcu Mussolinija polastili z odobritvijo zaveznikov protidemokratski krogi. V intervjuju v New Yorku je dejal, da je zaveznikom več za "red in mir", kot so že pokazali v Afriki, kot pa za preobrat iz fašizma in reakcije v demokracijo. Prebrat obljublja, ko bo očišče poraženo. Pravi, da ga uradniki zvezne vlade vprašujejo, kdo so demokrati v Italiji, ki bi bili sposobni sestaviti trdno vlado? "Imen ne morem navesti, a jih je najmanj deset, ki bi bili zmožni ustvariti močan demokratski režim," meni Sforza. "Vsa Italija jih pozna, čeprav ameriškim uradnikom niso znani," je pojasnil. "Vrh tega je precej preiskušanih italijanskih demokratskih politikov in državnikov v ubežništvu," je podaril. Njegovo mnenje je, da pomeni sedanja vojna konec ne le italijanskega, nego tudi drugih kolonialnih imperijev. Apela na zaveznike, naj po sklenjenem miru vrnejo Italiji tri njene kolonije v Afriki, ker jih je sijajno upravljala. Je za to, da se izroči Grčiji dedekanske otoke, ker so njeni po prebivalstvu, a o vprašanju Primorske v tem intervjuju ni govoril. Sforza je bil v predfašistični dobi nekaj časa minister vnanjih zadev v italijanski vladi, tu pa je voditelj takozvanega svobodnega italijanskega gibanja.

H. R. Knickerbocker poroča dne 14. julija iz Sicilije čikaškemu Sunu o ubiganih in spletkah za sestavo nove italijanske vlade. Ko so ameriški reporterji vprašali sicilske politike, kdo bi bil najboljši za načelnika vlade, so rekli, da bi bil najzmožnejši za to nalogo maršal Pietro Badoglio. Njegovo ime se v tem smislu pogosto omenja tudi v ameriških in angleških političnih krogih. Oglasašo ga za osebnega Mussolinijevega nasprotnika, čeprav mu je pomagal graditi fašizem v Italiji in bil je udeležen v italijanski invaziji v Etiopiji. Drugi, katerega priporočajo za načelnika nove italijanske vlade, je grof Dino Grandi, bivši Mussolinijev poslanik pri angleški vladi. "Visoki, zaveznikom prijazni krogi" (menda v Vatikanu) pravijo, da je Mussolinijev režim v dvajsetih letih fašizma z demokratskimi politikmi temeljito pomedel, torej ne kaže drugače kot pri sestavljanju nove vlade zbirati med onimi fašisti, "ki bi bili za zaveznike sprejemljivi". Sforza meni, da taka nevarnost res obstoji.

O Badogliu pravijo, da se je leta 1922 ponudil zadušiti marširanje Mussolinijevih črnoerajnikov v Rim, pa mu kralj ni pustil. To je drug argument pristašev starega reda v Italiji, čemu naj bi bil Badoglio sprejemljiv za Mussolinijevega naslednika.

Zavezniki, ki so prevzeli oblast v okupiranem delu Sicilije, so domačinom zagotovili, da se za novo ureditev tega otoka ne bodo pogajali z italijanskimi ubežniki in izseljenci, nedvomno zato ne, ker se fašistični uradniki boje njihove masčevalnosti, če bi se vrnili. To povzema iz poročila časniške agencije United Press z dne 17. julija.

Boj med Srbi in Hrvati povzroča uradu za vojne informacije (OWI), ki mu načeljuje Elmer Davis, precej glavobola, posebno ker udriha po Hrvatih "četnica" Ruth Mitchell. Njen boj proti Davisu in Hrvatim je dobil prostor v mnogih angleških listih. Washingtonski Times-Herald z dne 7. julija navaja proti Davisu razne njene obdolžitve, med njimi to, da je Alan Cranston, načelnik tujejezičnega časniškega oddelka v OWI, pod pritiskom odobril prošnjo, naj se trem urednikom "hrvatskega komunističnega lista Slobodna Reč" poziv v armado odloži. Ruth Mitchell jih imenuje "draft dodgers". "Slobodna Reč" so ustanovili hrvatski komunisti pri Narodnem Glasniku, toda imenjujejo jo srbski list, tiskana je v cirilici in je glasilo takozvanega srbskega vidovdanskega kongresa. Ves ta nečeden boj med Hrvati samimi in med Srbi (Srbohranom in Slobodno Rečjo), ter med Hrvati in Srbi ne obeta jugoslovanski stvari nič dobrega. Ruth Mitchell je absolutno proti Hrvatom, za veliko Srbijo in proti — Rusiji. Izjavlja, da Srbi ne bodo jemali navodil od Stalina, kakor jih ne jemljejo od Hitlerja, pa čeprav Davis dela med Srbi vtis, da se "bojimo Rusije". Pa mu je zalucila, da "mi, četniki, pod poveljstvom Draže Mihajlovića se ne strašimo nikogar." Davis ji odgovarja, da se ni vjel v svojem obsojanju pisave Srbohrana nikakoli hrvatski, ne nobeni drugi propagandi.

Patra Ambrožiča bo morda zanimalo, če že ni čital, da ameriške ladje vozijo iz svojih zalog v Tuniziji v Sicilijo za civilno prebivalstvo živila, ker bi mu lire v praznih prodajalnah nič ne pomagale. Enaka pomoč je potrebna Slovincem — to je, v živilih, ne v lirah.

Herbert Morrison, član angleške vlade in eden izmed voditeljev delavske stranke, je v svojem nedavnem govoru prijemal Irsko, ki je v sedanji svetovni borbi nevtralna in povsem "brezbrižna" za velike cilje zaveznikov, namesto da bi jim pomagala v borbi zanje, kakor se je nekoč borila za svobodo. Odgovoril mu je irski premier Eamon de Valera, ki pravi, da Irski je res bila že v mnogih bojih za svobodo, toda proti kateri deželi? Zoper tisto, ki še sedaj drži velik del Irske pod svojo oblastjo! Iz njegovega govora je jasno, da Valerova katoliška Irska še sedaj sovraži protestantsko Anglijo veliko bolj kot karkoli drugega na svetu. Njena nevtralnost je stala Anglijo v tej vojni veliko življenj in tega Angleži v odnošjih z njo ne bodo kmalu pozabili. Irska pa je priložnost za pridruženje k zavezniškim silam že izgubila, tudi če bi napako skušala popraviti.

Poslaništvo kraljeve jugoslovanske vlade v Buenos Airesu poziva v Slovenskem listu jugoslovanske vojne obveznike v starosti od 20. do 40. leta, kateri žive v Argentini, Urugvaju in Paragvaju, da se mu naj javijo v roku mesec dni radi pregleda in uvrstitve v vojno službo. Opozarja jih, da bodo vsem, ki se do odrejenega roka ne javijo, odvzete zaščite jugoslovanskega poslaništva in konzulata. V istem proglasu apelira tudi na Jugoslovane, ki so državljani drugih dežel, to je, argentinski, ali italijanski, da naj ostopijo v jugoslovansko armado kot prostovoljci. Odkar je bil prejšnji jugoslovanski poslanik v Argentini Izidor Cankar premeščen v Kanado, je postal odpravnik poslaniških poslov v Buenos Airesu Filip M. Dominiković. Ker se njegovi apeli za priziv v vojaščino že dolgo ponavljajo, bi bilo sklepati, da odziv ni prav dober.

Viktor Emanuel je edini monarh, ki je izmed onih, ki so bili vladarji v prejšnji vojni, še na tronu. Artist Parrish ima k temu kartun s "portretom usode" pred Viktorjem Emanuelom, ki ponazorje vprašanje, da-li bo krono ohranil tudi v sedanji vojni? Okrog njega so slike onih kronanih glav, ki so kaj pomenile v prejšnji vojni. Jih je pisana družba: Franc Jožef, ruski car Nikolaj, turški sultan Mohamed, bolgarski car Ferdinand in kaiser Wilhelm, ki so tron izgubili. Umrli pa so v vladarskih službah med in po vojni srbski kralj Peter, belgijski kralj Albert, angleški kralj George V. in rumunski kralj Ferdinand. Tudi Franc Jožef je bil še cesar, ko je umrl. Med umrli so tudi takratni francoski predsednik Poincaré in Woodrow Wilson. Veliko zgodovine je šlo skozi njihne roke.

General De Gaulle, voditelj

AMERIŠKI VOJAKI so v okupiranih italijanskih otokih, vitevli zavezniški napad na Sicilijo, imeli veliko posla z sleganjem zaplenjenega materiala. Na vrhni sliki so puške, ki so jih italijanski vojniki pustili osvobodvalcem v Lampedusi, nedaleč od Sicilije.

borbenih Francozov, ki je bil med zavezniški slavljem vsekoli do ameriške invazije v severno Afriko, se nedvomno zelo čudi, čemu sta se angleška in ameriška vlada napram njemu in njegovemu gibanju tako ohladili. Slednja mu sicer niti prej ni bila prijazna, ker je vzdrževala stike z Vichyjem, a bil pa je član v angleški vladi. Dne 6. julija pa se je dogodilo, da mu je ustavila njegovo glasilo La Marseillaise, ki je izhajalo v Londonu. Za vzrok je navedla, da piše "sovražno Zed. državam". To je bil v Londonu drugi ustavljeni list, od kar je Anglija v vojni. Prvi je bil komunistični Daily Worker, ki mu je bilo spet dovoljeno izhajati mesec potem ko je nemška armada udrla v Rusijo in pogazila "dvajsetletni nenapadalni pakt", ki ga je omenjen list zagovarjal. La Marseillaise niso urejevali kakor komunisti ali socialisti, pač pa francoski žurnalisti liberalnih nazorov, ki so o ameriški vnanji politiki kritično pisali čim je bil sklenjen znani dogovor z Darlanom v Afriki, in še prej zaradi naših stikov z Vichyjem.

Po ameriški okupaciji Alžirije je poslal londonski Daily Worker tja za svojega poročevalca Claude Coburna, ki ni komunist. Zavezniška cenzura v Alžiru ga je pritisnila ob steno čim je poslal svojem listu prvo poročilo. Kritiziral je generala Girauda in pisal, kako je ljudstvo tam navdušeno za De Gaullea. Svoboda tiska ima torej tudi v demokratičnih deželah veliko muh. Posebno še, ako se pomisli, da ustavljeni list borbenih Francozov v Londonu ni pisal nič bolj kritično o politiki ameriškega državnega oddelka kot pišeta v ameriških listih na primer kolonarja Walter Lippmann in Edgar Mowrer ter mnogi drugi.

V Argentini so si mislili, da če lahko De Gaulle ustavi list angleška vlada, da si je deloval ni pomoč, čemu bi ga mu ne smeli tam? In tako je moralo v Buenos Airesu dne 17. julija prenehati glasilo de Gaulleovega gibanja "France Nouvelle". Pošta mu je naznala, da ga ne bo več sprejela za razpošiljanje, ker napada poveljnika Francije maršala Petaina (v resnici kvizling Laval). Pa razumi, če moreš! De Gaulle je mislil, da se skupno z zavezniški bori za štiri svobodščine širom sveta in za osvoboditev Francije, pa je izgubil dve glasili, v osvobodjeni francoski severni Afriki pa mu ga je general Giraud zabranil ustanoviti z odlokom, da se ne sme z nobenim novim prikriti. Vsi prejšnji listi pa so reakcionarni.

V Siciliji se bivši fašistični prvaki v občinskih in okrajnih službah spreminjajo hipoma v demokrate in prisegajo okupatorjem, kako zopet jim je Mussolini in njegov fašizem. Kjer pa so bili manj hinaveški, so pobegnili in krajevno oblast so z odobritvijo ameriške

in angleške oblasti prevzeli župniki; četudi so vse do dneva okupacije javno molili za dučeja, slavili fašizem in dinastijo, se njim to ne zameri. Mnoge je strah, da če pride v Nemčijo sovjetska armada prej kakor ameriška in angleška, se bodo naciji hipoma spreobrnil v "komuniste". Tolmačijo, da jim bo to čisto lahko, ker med fašizmom in komunizmom ni bistvene razlike. En skok, pa si sedaj tu, sedaj tam. Tisti, ki to bojazen oznanjujejo, se ne boje toliko, da bi naciji postali čez noč komunisti, pač pa revolucije v Nemčiji, ki bi pomedla s sistemom privatne svojine.

Poljaki v Londonu so po smrti premierja generala Sikorskega preuredili zamejno vlado v bolj liberalne toke. Tako trdijo poročevalci, ki ob enem pojasnjujejo, da sta v nji tudi dva socialisti. A večina, ki odločuje, je ista kakor je bila.

Anglija, ki protežira poljsko zamejno vlado, bi rada, da se novi kabinet, ki je v bistvu stari, spoprijazni z Rusijo. V odgovor na to željo pa je imela v Moskvi paradni marš prva poljska divizija, opremljena z najmodernejšim orožjem in izvežbana od sovjetskih častnikov, toda vse njeno osebje, od poveljnikov pa do zadnjega prostaka, so Poljaki. Ta močena divizija, kakor jo v Chicago Daily News označuje v brzojavu iz Moskve dne 16. julija David M. Nichol, je bila v tem maršu poljski zamejni vladi namig, da če ona zasede Poljsko, si bodo Poljaki izbrali povsem drugačno vlado od one, ki v Londonu čaka povratka. Nerodnost za London in Washington je v tem, da sta ji obljubila zaščito pri vrnitvi in privilegij vladanja. Vojne hotatije so se tako razvile, da hoče v njih tudi Rusija nekaj besede — če mogoče vso, kar se obnovitve Poljske tiče. V Moskvi obstoji poljski osvobodilni odbor, pod vodstvom — morda le navideznim vodstvom — poljske pisateljice Vande Vasilevske. Izdaja glasilo Svobodna Poljska in okrog tega gibanja je združena velika skupina Poljakov, ki so za odpravo poljske "šlahte" (aristokracije), veleposestništva in za zgraditev Poljske po sovjetskem gospodarskem vzorcu. Demokracija tu ni spor, pač pa se gre zgolj za politične in gospodarske interese, ki se križajo, in za ruski vpliv. Izgleda, da Moskva vzlic svojim obljubam glede svobodnega odločanja Poljakov o bodočnosti Poljske ne deluje v smeri angleških in ameriških obljub. Poljska bo morala skozi socialni prevrat in morda celo v Sovjetsko unijo, češar se mnogi najbolj boje.

Dne 15. julija deset let nazaj je prišel na svetovno razstavo v Chicagu Mussolinijev general, mojsterski letalec Italo Balbo v spremstvu 24 dučejevih aeroplanov. To je bila največja posebnost tiste razstave, da si je bila tudi drugače v vsakem oziru uspeh. Tej italijanski ekspediciji so bile prirejene velike svečanosti in Balbo se kar ni mogel otepati povabil v visoko družbo — toliko jih je bilo! Glavne svečanosti njemu v sprejem se je udeležilo 110.000 ljudi. Zastopniki mesta, okraja, države Illinois in zvezne vlade so mu delali poklone. V svojih govorih so hvalili prepoved Italije, ki je pod modrim dučejem napredovala hitreje ko kdaj prej in si s tem držnim poletom spleta nov venec gloriije. Ena izmed ulic v Chicagu je dobila ime "Balbo drive". Devet dni je trajala njegova pot iz Italije na obrežje Michigananskega jezera in še več dni pa je užival tu slavo svojega uspeha in poslušal tu in drugod v Ameriki slavospeve "prerajeni Italiji". Kaj vse je dosegla pod Mussolinijem! A danes pa ji pravijo: "Podaj se, ali pa te pokončamo!" O slavospevih, ki so jih pisali in naslavljali Mussoliniju skoro do pričetka sedanje vojne, pa molče ko grob. Ker ljudje navadno vseproti pozabijo, si danes v svoji naivnosti lahko mislijo, da je bila ta dežela vsekoli zoper fašizem in izpodkopavala tla dučeju in firerju. Kmalu bodo mislili isto glede španskega fašističnega rablja gen. Franca. Še toliko: Ko je prišel v Chicago Italo Balbo, so skušali na raznih paradnih mestih demonstrirati proti italijanskemu fašizmu s primernimi napisi socialisti. Bili so povsod odgnani, zmerjani in smešeni. Deset let je minulo od onih dni.

Resolucija

Ze dvo dolgi leti nam ameriškim Slovincem krvavi srce ob nezaljšanih krivcih, ki jih delajo našemu narodu v stari domovini nemške, laške in madžarske tolpe podivjanih nacijev in fašistov s pobijanjem, požiganjem, ropanjem, zasluževanjem in raznarodovanjem, a obenem pa zadivljejo občudujemo junaški odpor slovenskega naroda, borečega se za svoj narodni obstanek in svobodo lepe Slovenije.

Po vsem tem, kar slišimo in čitamo o groznem trpljenju in strašni bedi, v katero je Slovenec pahnila barbarska sila krutega in brezobzirnega fašizma vseh vrst, se prav dobro zavedamo dejstva, da manjka našim ljudem v zasluženi Sloveniji prav vsega in tako tudi in še posebno obleke, vrhnje in spodnje, sedaj in da jim je bo manjkalo tudi tedaj, ko nam jo bo mogoče poslati tjakaj.

Prav je, da se pobirajo denarni prispevki med nami z namenom, da se z njimi pomaga našim bratom in sestram onkraj morja po njihovem osvobojenju in se jim kupi kosček kruha.

Ker pa je poleg hrane tudi obleka neizogibno potrebna za dostojno življenje prosvetljenega človeka in ker vemo, da se da med nami z organiziranim ravnanjem nabrati na tone in tone še uporabne obleke in obutve brez posebno velikega truda in velikih stroškov,

ker smo prepričani, da je potreba obleke nujna v Sloveniji, in ker mislimo, da spada ta zadeva v področje slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora, ki ima za organiziranje takega gibanja že vse priprave pri rokah, pozivamo člani in članice postojanke št. 8 JPO-SS, zbrani in zbrane na tej seji, njeno vodstvo, naj stori vse potrebno, da se pod njegovim nadzorstvom in ravnanjem sistematično in organizirano nabira taka obleka in obutve za naše ljudi v stari domovini, kamor se naj pošlje in potem pravično razdeli vsa nabrana roba, čim bodo dopuščale razmere svetovnega položaja.

Ta resolucija naj se pošlje vodstvu slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora v upoštevanje, vsem postojankam ali krajevnim odborom JPO-SS v pretres in odobritev za vsem slovenskim listom v objavo. Ta resolucija je bila sprejeta na seji postojanke št. 8 JPO-SS v Chicagu, ki se je vršila dne 17. maja, v Tomazinevi dvorani na 1902 West Cermak Road, Chicago, Ill. Anton Krapenc, predsednik, John Gottlieb, tajnik, Leo Jurjovec, blagajnik.

Pueblo obeta v kampanji za list čimveč storiti

Ludvig Yoxey, zastopnik tega lista v Pueblo, Colo., je v pismu z dne 13. julija poslal dve obnovitveni naročnini in eno novo. Novi naročnik je Peter Tomisick, ki je plačal za celo leto. Dalje piše:

"Kar se tiče kampanje v pridobivanju novih naročnikov Proletarcu, bom storil kolikor največ mogoče. Upam, da bom uspel, če nas bo zadosti takih, ki bi delali v tej kampanji, da se cilj tisoč novih naročnikov uresniči. Dolžnost vseh nas je, da se lotimo te naloge."

V Pueblu je bilo že veliko uspešnih agitacij za našo stvar. Zanašamo se, da bodo naši naročniki v tem "zapadnem Pittsburghu" vsi pomagali, kakor želi zastopnik Yoxey in nedvomno vsi drugi v tej zapadni metropoli, ki se zavedajo važnosti Proletarca za naše in skupno delavsko gibanje.

Seja kluba št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — V petek 23. julija — torej ta teden, bo redna seja kluba št. 1 JSZ v Slovenskem delavskem centru.

Prične se ob 8. zvečer. Kakor na vsaki seji, se nam tudi na tej obeta zanimiva razprava o sodobnih vprašanjih.

Čuli bomo tudi razna poročila o poslovanju kluba v minuli polovici leta in o raznih drugih naših aktivnostih.

Člani in članice so vabljeni, da se te seje vsi udeležijo. — P.O.

Verstva v Rusiji

Izmed protestantskih sekt imajo v Rusiji največ sledbenikov baptisti. Trdijo, da jih je en milijon in da so oni druga največja krščanska cerkev v Rusiji.

Sodelujte v sedanji kampanji za razširjenje Proletarca.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172—7173

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO 8, ILL.

ZA LIGNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 5, ILL.

TEL. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNÍ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (aven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 na pol leta; \$1.50 za četrti leta; na Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Prosvetljenost

Čečokrat kdo vpraša, kaj je pravzaprav prosvetljenost. Naj na to vprašanje odgovorimo s sledečim primerom iz življenja slovenskih delavcev v tej deželi.

V majhni premogarski naselbini na zapadu je pred leti živel kakih trideset slovenskih družin in nekaj samskih oseb. Med njimi je bila tudi vdova, ki je bivala s šestimi nedoraslimi otroci in navadni premogarski leseni hišici. Moža ji je pred nekaj leti ubilo na delu v premogovniku.

Kmalu po njegovi smrti se je neko poletje kdo ve kako pripetilo, da se je ponoči nekaj vnelo v tistem skromnem domovanju, in hišica je pogorela do tal. Mati in otroci so se komaj rešili nepoškodovani iz gorečega poslopja.

Dobri sosede so jim nemudoma priskočili na pomoč ter jih vzeli pod streho. Vsi moški so ostali doma, dokler niso s skupnimi močmi postavili tisti vdovi in njenim šestim otrokom novega doma.

Tako ravnanje je prava, resnična prosvetljenost.

V naši stari domovini — v lepi Sloveniji — so naši ljudje, kakor se lahko povzame iz neštetih poročil, v groznih stiskah in strašnem trpljenju.

Naduti in surovi fašisti italijanske, nemške in madžarske sorte si na vse pretege in načine prizadevajo raznaroditi slovensko ljudstvo ter ga popolnoma zatreti na zemlji, na kateri je živel že več kakor tisoč let, po pridno obdelovalo ter vzljubilo nad vse na svetu.

Petino tega marljivega, poštenega, mirnega, nadarjenega in svobodoljubnega naroda so fašistični tolovaji že ugonobili in višek svojega zverinstva so dosegli s tem, da so polovili veliko število slovenskih deklet ter jih prepustili pohoti svoje razuzdane vojaške drhali. Otroke pulijo materam iz naročja ter jih pošiljajo kdo ve kam. Žene ločijo od mož in te odganjajo v svoje kraje na prisilno, suženjsko delo, da potem laže ubijajo, uničujejo in uganjajo svoja barbarska početja.

Bratje in sestre! V stari domovini je sedaj vse slovensko ozemlje kakor eno samo veliko pogorišče, kakor ena sama velika razvalina v fizičnem in pravem oziru. Na tisoče slovenskih ljudi je tamkaj brez strehe, brez doma, brez dostojne obleke in brez kruha. Temu narodu, iz katerega izhaja vse ameriško slovenstvo, preti narodna smrt.

Ali naj mar mi, ki smo njegove krvi, držimo roke križem? Ali naj hladnokrvno gledamo, ko se naši ljudje v nesrečni Sloveniji borijo s smrtjo?

Ne, nikakor ne. Saj smo njihni bratje in njihne sestre po krvi. Saj smo vendar prosvetljeni kakor tisti premogarji v zgoraj omenjeni naselbini, pa bomo storili vse, kar le moremo, da jih rešimo narodne smrti.

ti, ter se kakor en mož pridružili prizadevanjem Slovenskega ameriškega narodnega sveta.

Naše gibanje

V razdobju od 8. do 14. julija so se nam prijavile sledeče nove podružnice: št. 77, Sheboygan, Wis., nastala iz dr. št. 144 KSKJ; št. 78, okrožje Bridgeville, Pa., nastala iz Slovenskega samostojnega društva v Bridgevillu in pa iz društva št. 295, 6, 819, 172 SNPJ; št. 79, Girard, O., nastala iz tamošnjih društev in klubov; št. 80, White Valley, Pa., nastala iz društev št. 232 SNPJ in št. 116 ABZ. Ta organizacija je dne 14. julija štela 80 podružnic.

V istem času so prispevale sledeče podružnice: št. 1, Detroit, Mich., \$100; št. 12, W. Aliquippa, Pa., \$12.45; št. 20, Cleveland O., \$82; št. 23, St. Louis, Mo., \$35; št. 36, Waukegan-No. Chicago, Ill., \$550; št. 47, Pueblo, Colo., \$5; št. 48, Cleveland, O., \$100; št. 53, Johnstown, Pa., \$130; št. 77, Sheboygan, Wis., \$25.

Poverjeništvu, ki upravlja imovino Jugoslovanskega republikanskega združenja (J. R. Z.) v Chicagu, nam je poslalo \$1,000 za SANS.

Po Glasu Naroda v New Yorku je nam poslala Victoria Jerin iz Roundupa, Mont., \$5, a Anton Milavec iz Maxwella, N. Mex., pa \$2.50 našemu gibanju v podporo.

Iz Lloydella, Pa., se je oglasil tajnik dr. št. 35 ABZ Joseph Arhar ter poslal naši organizaciji v pomoč \$17.75. Kajti znesek je nabral med članstvom pri dr. št. 35 ABZ in št. 60 SNPJ. Obenem je pa tudi sporočil, da misli omenjeni društvi ustanoviti našo podružnico.

Shodi, seje, sestanki in prireditve

Kampanja, ki jo je bila odredila podružnica št. 36 SANS, Waukegan-North Chicago, Ill., za pobiranje prostovoljnih prispevkov po tamošnji slovenski naselbini, se je dne 10. julija zaključila s sijajnim uspehom. Vrli nabiralci in neumorne nabiralke so nabrali čez \$1,000. To je lep zgled za živo zanimanje, ki prevladuje tamkaj za našo stvar.

Podružnica št. 30 SANS, Sharon, Pa., je na svoji peti redni seji, ki se je vršila dne 4. julija, sklenila, da se bo z vso vneto lotila dela za pridobivanje novega članstva. Ta podružnica nam je že poslala \$300 in njen tajnik br. Frank Okorn upa, da se bo narod še živeje zanimal za naše gibanje in da bodo tako naši dohodki čimdalje večji.

Prihodnja seja podružnice št. 39 SANS, Cleveland, O., se bo vršila v petek dne 23. julija v Slovenskem narodnem domu na St. Clairju.

V Pittsburghu, Pa., je imela tamošnja podružnica št. 3 shod dne 4. julija v prostorih Slovenskega narodnega doma. Poleg Rev. M. Kebeta in Geo.

Ameriške železniške postaje, so sedaj polne potnikov, neglede kako železniške družbe apelirajo, da naj ljudje ne potujejo drugače kot če jim je to resnično potrebno. Gornje je slika s newyorške postaje Grand Central. Potniki stoje v vrstah, da si kupijo vozne listke.

Vitkovicha je v imenu naše organizacije govoril tudi br. Janko N. Rogelj, ki je član našega izvrševalnega odbora.

Dne 18. julija je imel iti naš predsednik Etbin Kristan v Detroit, da bi se udeležil bolgarsko-macedonskega kongresa, ki se je vršil tamkaj tisti dan.

Predsednik Louis Adamič je sklical sejo Združenega jugoslovanskega odbora v Clevelandu za s soboto dne 7. avgusta t. l.

Živilski problem prizadeva vladi težak glavobol

(Nadaljevanje s 1. strani.)

tereziranih v kak privatni biznis za privatni profit.

Legalno goljufanje ni greh

V tej deželi velja staro pravilo, da če poštno goljufaš, ti zakon ne more do živga, in tudi če se te v kakem prestopku spozna krivim, boš le kaj malega kaznovan, prigoljufani dobički pa ti ostanejo v žepu.

Ako bi imeli v OPA besedo in odločujočo moč odjemalci, saj ne bi bilo te zmede! A nedavno so morali ven še celo profesorji ekonomije, na podlagi kongresnega sklepa, da se sme v OPA uposliti le take, ki imajo osebne skušnje v trgovini, obrti ali pa v industriji. Tako je moralo okrog ducat profesorjev, ki so znanstveniki v ekonomskih vprašanjih, iz službe, kakor jim je ukazal kongres, in nadomestili so jih zastopniki privatnih družb, katerih je v tem uradu že sedaj več kot preveč. Med seboj se tro v tekmi, kdo bo koga nadkrilil in korist skupine spekulativ, ki jo zastopa, in naravno, da na ta način ne more biti v tem — za domačo fronto najvažnejšem uradu, nobenega pravega reda in ne uspeha v korist splošnosti. Da, ta urad ni le važen za ljudstvo, doma, ampak za našo armado in za vse dežele, s katerimi trgujemo, ali katerim pomagamo v tej vojni.

Neprava rešitev

To, da se v ta in v druge alične urade najema čezdalje več "bizniemanov" in se tira iz njih še tistih par oseb, ki so se saj skušali potegovati za konsumente in s tem za koristi splošnosti, je slab izhod v rešitev. Pomeni lahko le skok iz dežja pod kap.

Ker je ves ta dirndaj v večini odsev kongresa, bi spadala njemu vsa odgovornost, a jo poslanci, ki so jo pomagali ustvariti, zvrčajo na Roosevelta in na njegove zaupnike. Kar je bilo "newdealovcev", so vednoma že vsi izrinjeni ven. Sedaj je moral še glavni izmed njih, podpredsednik Wallace, ven iz administracijske družbe, ker je južnjaškega politika, tajnika trgovinskega oddelka in RFC Jesse J. Jonesa

vseled njegovega žongliranja v kupovanju potrebčin javno prijel. Roosevelt mu je v interesu harmonije urad v ekonomskem aparatu zvezne vlade vzel. To je bila po mnenju mnogih za Wallacea večja klogfuta kot je je kdaj doživel kak podpredsednik te dežele. Tudi Jonesa je razbremenil nekaterih odgovornosti in ustanovil za tisto delo nov urad pod novim vodstvom.

Te zmede in notranjega trenja ne bi bilo, če bi imeli v kongresu klub delavskih poslancev, kot ga ima angleški parlament. Tako pa so v zvezni zbornici le bloki privatnih interesov, ki so složni edino kadar udarjajo po unijah, a drugače pa se tro, kdo bo iz dežele za koristi svojih klijentov čimveč iztisnil.

John Shular nekaj o sebi in drugem, ter o agitaciji za Proletarca

Gross, Kans. — Ker ravno pošiljam par naročnin, naj še omenim, da mi je zelo žal, ker ne bom mogel v agitaciji za Proletarca izven naše naselbine kaj prida pomagati. Seveda, kdor ne more kaj več obljubiti kot nič, bi bilo bolje molčati.

Pa je že križ. Ne morem se izgovarjati, da nimam časa za agitacijo. Vsled slabega zdravja že osem let ne delam kaj prida, da bi prejel kakšno pošteno mezdno. Poleg vsega sem se avgusta 1. l. ponesrečil in si zlomil roko in nogo, kar me zelo ovira pri hoji. Torej hodi ti za naročniki ne bo nič. Avto bi že šel, pa dajo gasolina samo za najpotrebnejše.

Sicer bo pa brat Tone, ki stanuje bližje sredine slovenskih naselbin v Kansasu pogledal za novimi naročniki. Na skrajnem jugu teh naselbin pa prid poagritura s. Marolt iz W. Mineralsa.

Storil pa bom za list v naši naselbini kolikor se bo pač dalo.

Proletarec — star bojevnik za delavske pravice, res zasluži več podpore. Gotovo se bi nasprotniki globoko oddahnili, če bi moral prenehati.

Proletarec in JSZ držita nekako ravnotežje med naprednim delavstvom in nazadnjaštvom. Ne da se utajiti, da se je nazadnjaštvo, ali boljše, brezbriznost med ameriški Slovenci skozi zadnjih deset let zelo razpasla, od kar so mnogi mislili, da bo "new deal" upeljal socializem, ne da bi se bilo treba boriti zanj.

Uvidevamo pa sedaj bolj in bolj, da si bo treba zavihati rokave znova in iti na delo za poživljenje našega programa.

Proletarca si torej moramo ohraniti za vsako ceno, ker je duša vsega socialističnega, delavskega gibanja med Slovenci v Ameriki.

Danes (12. julija), ko to pišem, čitam v lokalnem listu, da je po več tednih bolehanja za srčno hibo preminil v bolnišnici MA. Carmel Joe Pilih iz

Cockerilla (Kans.), star 69 let. Pred leti je bil aktiven član kluba št. 21 JSZ v Armi, Kan. Z ženo sta se klubovih sej pridno udeleževala. Več let je bil predsednik kansaške federacije SNPJ. Po smrti svoje žene se je umaknil v zasebno, bolj samotarsko življenje. Zapuščena dve hčeri.

Blag in časten mu spomin.

Pokopan je bil iz slovenskega zadružnega pogrebnege zavoda, ki je bil nedavno preselejen v lastne prostore.

Ta ustanova s privatnimi pogrebništvom zelo dobro tekmuje, ker pomaga sorodnikom umrlih, da jih ne skubijo. Zadržni zavod jim da vso službo po najnižjih mogočih cenah in tako se morajo tudi konkurenti ravnati po tem, da jih ne oberejo do zadnjega dolarja, kakor se je to nekoč dogajalo.

Pokojni Joe je bil tudi delničar te zadruge.

John Shular.

"Big" Toni piše uredniku

Oakland, Calif. — Upam, da se Ti ne bom zameril, če poleg priložene nakaznice v znesku za \$19.50 napišem tudi par vrstic, morda nekaj več, v list. Že v prejšnjem pismu sem omenil, da se nameravam podati na lov za naročniki v San Francisco. Našemu Andreju Lekšanu sem sporočil, da pridem tja, z željo, da bi šla skupno "na lov". Pa ni utegnil, ker je tisto nedeljo delal, in kar je še imel časa, pa ga je porabil za ribolov.

Tako sem bil brez pomagala. Ustavil sem se pri prijatelju gostilničarju Louisu Tauharju, ki je naročnino takoj obnovil.

Vsako v gostilni me je vprašal, "kaj bom pil", kakor je navada med Slovenci. Nisem se branil. Torej s pijačo ni težav, čeprav se jo tu pa tam že težko dobi, a z agitacijo za Proletarca pa ne gre tako gladko.

Gospodinja je imela kosilo pripravljeno. Zasedli smo mize in popravili, kar je bilo v skledah in krožnikih. Potem pa se je oglasila tudi moja miss, koncertina.

Medtem pa agitiral. Za pol leta se je naročil Joe Frankovich. Moj dobri prijatelj Frank Vidmar, ki je bil tudi med nami, pa je prispeval dolar v tiskovni sklad.

Nato sem se odločil obiskati znanega slovenskega gostilničarja Martina Judniha. Frank Vidmar me vpraša, če bi ga zapeljal na dom. "Seveda." Pet milj tja in pet nazaj, in medpotoma sem ga dražil, da naj doda še dva dolarja, pa bo dobival Proletarca skozi celo leto. Pristal je, da doda še toliko, da bo za pol leta, in če mu bo list po godu, pa pošteno spet stalen naročnik, kakor je enkrat bil.

Pri gostilničarju Judnihu se je ponovilo kot običajno v salunu. Mnogo prijateljev in pa vprašanja: "Kaj boš pil?" Sin Joe je delal za baro, ki se

daj obratuje to gostilno. Starši so mu jo prepustili vsled svojega slabega zdravja. Je fin dečko. Sicer ne čita slovensko, a naročnino je plačal za celo leto.

Tudi tu sem igral, na njegovo željo, in tako dobil novo naročnino. Proletarec bo imel v tej gostilni veliko čitateljev, ker jo poseja mnogo naših rojakov.

V tej agitaciji sem pričakoval več uspeha, pa ni šlo. Vsak se sedaj izgovarja, da nima časa čitati, prej pa, da nimajo denarja, pa preveč časa vled brezposelnosti.

Tako mi je minil dan in z ženo sva se odpeljala domov. Pred par meseci sem pisal prijatelju v Springfield, Ill., s katerim se poznavam še iz Kansasa, in mu kajpada omenil med drugim, da sem zastopnik Proletarca ter ga vprašal, če je on naročen nanj. Odgovoril mi je, da že nad 20 let ne. Ko pa je čital, da si je naša mama nogo zlomila, je nama poslal pismo sočustvovanja in pridjal dolar v tiskovni sklad. Vidil, Frank, vsi taki stiki pomagajo.

Ta moj prijatelj, ki mu je tudi Frank ime, in njegova žena Urška Zattich sta doma iz lepega škocjana, od tam, kakor naša mama.

Tu na obisku se je mudil John Tersinar iz Kansasa. Pred meseci mu je umrla soproga, sestra moje žene. Je naročnik Proletarca in prispeval je dolar v tiskovni sklad.

Zavedam se, da je Proletarec v gmočnih težavah, zato mu prepustim "kcmišen" njemu v podporo. In za nameček pa prilagam še en dolar.

Skušal bom dobiti še kakage novega naročnika in pa doneškov v tiskovni sklad, da se ta list postavi na solidno finančno podlago.

Rad bi omenil še marsikaj. Na primer, kako — no, pa najraje končam. Bo manj zamer, pa več uspeha morda.

Anton Tomašich.

VEŠTI IZ S. D. CENTRA

Chicago. — V četrtek minul teden nas je obiskala Mrs. Ursula Snoy, soproga našega dopisnika Josepha Snojja, ki poroča od časa do časa pod naslovom Raznosterosti o naših aktivnostih v vzhodnem Ohiu. Njuna hči Margaret se uči v Chicagu za bolničarko. Pred tem je delala nekaj časa v gl. uradu SNPJ. Z Mrs. Snoy je prišel v Center na obisk njen brat Joe Smith, ki živi v Chicagu že kakih deset let, kakor je rekel.

Istega dne, kakor Mrs. Snoy in njen brat, je prišel v Center naš stari znanec John Rayer s sinom Richardom. Menda je bil sedaj v času svoje bolezni prvič pri nas.

Znani slovenski društvenik Frank Ogilar iz Clevelanda je bil minul teden tu na obisku in se nekaj časa oglašil tudi pri nas. V prejšnjem poročilu pod tem naslovom smo omenili Oscarja Godino. Bil je v Centru predzadnjo soboto in v nedeljo, nato pa odšel v svoj novi vojaški tabor v Wis.

Frank Podlipec, ki je v poletju prihajal sem na balincaje, se zdravi doma. Upamo, da kmalu okreva.

Joseph Turpin, ki je družabnemu klubu poslal vsako leto po par zabojev rib iz minnesotskih jezer, letos te navede ni mogel izvršiti. Dobil je sicer počitnice kot običajno, ne pa gasolina. Zato je z ženo in hčerjo prebil svoje proste dni v vili Louise Harmond v Spring Lake, blizu mesta Grand Haven, Mich.

Nedavno se je oglašil v Centru rojak Koren iz Milwaukeeja, zadnji četrtek pa Louis Ivancic s hčerko in sinom, tudi iz Milwaukeeja.

V četrtek 15. julija se je vršil v Centru poslovilni večer v počast Otto Spolerju, ki je odšel v armado. Njegovi prijatelji in prijateljice so mu priredile prav prijetno zabavo.

Znani stari posetnik družabnega kluba "duke" Harry Hardy se je šel zdraviti v okrajno bolnišnico. On je brat solastnice velike premogovne trdke onokraj železniške proge Burlington, ki teče mimo Centra.

Balinišče je vsak večer "bizi", a dostikrat mu nagaja vreme.

Duče ve, da je vojna za Italijo izgubljena

(Nadaljevanje s 1. strani.)

jazen, da če bosta ameriška in angleška vlada šli Vatikanu v tem oziru preveč na roke, tedaj tudi nova rimska vlada ne bo demokratična, razen morda po imenu.

Kaj stori Nemčija?

Kakor Vatikan, tako tudi Berlin pozna nevzdržni položaj Mussoliničevega režima. Dasi se je vojna Italije dejansko dotaknila šele z zavezniško invazijo v Sicilijo in z napadi zavezniških letalcev na italijanska mesta, jo je vzlic temu izkusila v primeri z Rusijo prav malo. A vendar toliko, da niti najbolj goreči fašisti več ne verujejo v njeno zmago.

Trditve zavezniških propagandistov, da je Italija tako jetnica Hitlerjevih čet kakor na primer Francija, niso resnične. A Mussolini je vendar navezan nanje. Ako postane položaj zanj nevzdržen in pobegne v Argentino, kaj stori Hitler?

Mnogi ugibajo, da bo zasedel Primorsko s Trstom in vso Dalmacijo vred, ki bo v tem slučaju "podarjena" Paveličevi "neodvisni" Hrvatski. Tako bi Hitler dobil pomoč Hrvatov, ki bi mu pomagali braniti njegovo "festung" bodisi na bivši soški fronti in kjer že bi bilo potrebno.

Brenerski prelaz bi nedvomno tudi on okupiral in nemške kraje, ki so prišli v prejšnji vojni pod Italijo.

Sicer so to le možnosti, domnevanja ali ugibanja, a kako se bo stvar resnično razvijala, je odvisno od trenutnih okoliščin.

Kar Italijani v Ameriki, ki se dušajo zoper fašizem — sedaj namreč že vsi — žele je, da bi zavezniški v naprej povedali, kakšne meje mislijo začrtati novi — ali bolje — premagani Italiji. Roosevelt in Churchill sta za te apele bila dosedaj gluha, a Chicago Tribune in nekateri drugi listi Italiji svetujejo, da čim prej se poda, ugodnejše bodo njene nove meje. Če pa bo v vojni vztrajala, je po njihovem mnenju možno, da bodo zahteve Jugoslavije in Grčije zelo upoštevane — na stroške Italije. Roosevelt in Churchill Italiji ne mislita storiti krivice. To je jasno. A tudi popuščala ji ne bosta, če ne bo sledila njenemu ultimatumu.

Ko ta list prečitata, ponudite ga prijatelju, da se z njegovo vsebino tudi on seznani.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKE NARODNI PODPORNICI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Rm. 2219 S. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

Anti-Strike Fascism

Just as William Green said before the Congress finally made the Smith-Connally bill a law by overriding a presidential veto, the passage of that measure was an act of fascism.

When we say this we are consistent with a definition of fascism we have submitted before now. It's this: "Government control of industry for the purpose of holding an owning class and a working class in proper relation to each other."

We refuse—and liberty-loving Americans should refuse—to look at the situation exactly the way Franklin D. Roosevelt presented it to them when he was dealing with the miners' strike.

We are not in favor of strikes. We believe that strikes are harmful to the war effort and dangerous to national safety. We agree that, at all times and especially in a national crisis, the welfare of society is of greater importance than the welfare of any group.

Up to that point, then, we agree that workers should not strike.

However, there is a factor in the economic set-up that makes the Smith-Connally law an act of tyranny. It's that —

The law that forbids workers to strike also compels them to work for the profit of another group!

Mr. Green must have had that factor in mind when he called the Smith-Connally law "fascist."

It would be proper for society to compel all individuals and groups to serve the welfare of the whole —

If workers were working for society as a whole.

It is not proper, nor is it essentially democratic, to compel anybody to work for the profit of another person. That, we agree with Green, is fascism.

And it may well be only the beginning of a march that will ultimately land America in the very spot that other fascist nations now occupy. — Reading Labor Advocate.

The German Social Democrats

If all the American people could have had broadcast to them the proceedings of the conference of German Social Democrats and Trade Unionists, the cause of world democracy would have been well served. The average citizen—had he been able to hear the addresses—would have received a new conception of the meaning of America. His patriotism would have received intelligent reinforcement. For these men and women, coming with eyes opened by the suffering of Europe, love this land with a sort of devotion which no native can ever experience.

Listeners in found at least one basis for optimism with regard to the most mooted of post-war problems. These persons in conference were all Germans. They were considering the problems of Germany which is to take its place in the world after the war. They discussed the re-education of their old-world countrymen, the political reconstruction of the fatherland, the reorganization of the trade union movement. All of these vexatious problems they debated with abundant information and in the most democratic, idealistic spirit. There was no hate or rancor against any other country. Their hearts are entirely with the Allies in the prosecution of the war. Their minds are open and flexible. Their wish is only to serve the world by doing their utmost to bring Germany back into the ranks of civilized and trustworthy nations. No one suggested that Germans should be let off easy. On the contrary, there was reiterated insistence that the latter Nazis be sternly dealt with.

These men and women are just a few of the anti-Nazi who escaped. There must be millions of similar mind and views and temperament in Germany. In them the people of the United Nations have a solid phalanx of allies within the enemy country. They will furnish us, after the victory, a basis for mutual understanding and cooperation.—The New Leader.

Corporate Profits Clip Up

Corporate profit, after taxes, for the first quarter of this year, says the United States Department of Commerce, totaled \$1,821,000,000, or about 18 per cent above the same period last year, which was considered as somewhat of a record-breaker.

Most of these increases were absorbed by the manufacturing and transportation industries, "the two industries most directly serving the war effort," the department report declared. The automobile industry, for example, led the profit parade with a net little 14 per cent gain over the first quarter of last year.

Earnings before taxes, according to the same report, rose from \$13,238,000,000 in 1941 to \$18,784,000,000 last year.

These figures, we feel, speak so eloquently for themselves that they require no comment from us. In connection with them, however, we'd like to offer a constructive suggestion to whatever governmental department is charged with the conservation of newsprint.

Assuming that the present upward trend is to continue, wouldn't it be a good idea to adopt standard abbreviation for numbers running over a billion? Think of the newsprint that could be saved in any future references to profits or to the \$6,000,000,000 tax grab just engineered by the profiteers under the modified Ruml plan.

Although this proposal is our own brainchild, we recognize its obvious weakness. The really big users of newsprint publish these figures so infrequently that the plan, like most of the other directives coming out of Washington these days, would affect only the little fellow. — The Progressive.

KRUEGER FLAYS SLAVE LABOR MEASURE

"The Smith-Connally bill is unconstitutional and a violation of the Thirteenth Amendment which forbids involuntary servitude," Maynard Krueger, national chairman of the Socialist Party, declared recently, holding the President as well as Congress responsible for the act and urging a speedy test of its constitutionality.

"To prevent America's liberties from being sold down the river, we urge the workers of America immediately to test the constitutionality of this bill," Krueger said. "Let us see now whether the Roosevelt-appointed Supreme Court will follow the President, who approves most of the provisions of the bill, and will declare freedom unconstitutional."

"Roosevelt's veto of the slave-labor Connally-Smith bill with the knowledge that its support in both Houses of Congress was sufficient to override a veto and without any effort to marshal support does not remove from him great responsibility for the fascist strait-jacket now imposed on the workers of America."

And the President's alternative proposal—that the draft act be used to compel men to work—would legalize Hitlerian forced labor system under military controls. Big business and its sycophants in the Democratic and Republican parties have successfully united in a fascist measure that aims to chain the trade unions and smash their power of independent action.

"Neither the House, the Senate nor the President permitted any hearings on this bill. At no time were the organizations opposed to the bill permitted any official hearing to present their point of view in a crisis which affects not only the welfare of organized labor, but the liberties of all the people."

"Free labor is the cornerstone of a free society. President or Congress that move to destroy it betrays their responsibility to the American people.—The Call.

WOW!

This is the best headline we saw on the story of Congress' adjournment. It read:

Congress adjourns — Absenteeism now official.

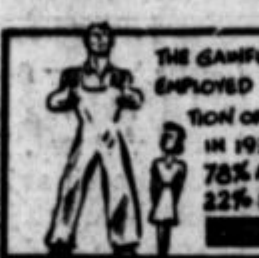
THE MARCH OF LABOR

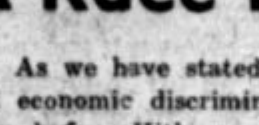
THE ANTI-CONTRACT-LABOR LAW PASSED BY CONGRESS IN 1937 WAS OUR ALIEN ENTIRELY TO THE EFFORTS OF THE KNIGHTS OF KKK

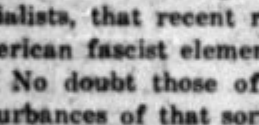
OF THE 17,250,000 BRITISH WOMEN BETWEEN 14 AND 60, NEARLY HALF WERE ON FULL-TIME WAR INDUSTRY JOBS.

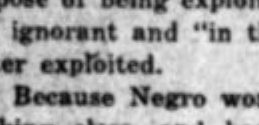
THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

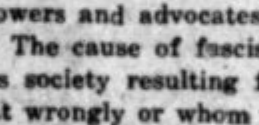
HELP ORGANIZE LABOR AND KEEP YOURSELF BY TRAINING LABOR-UNION GOOD. THE UNION LABEL IS GUARANTEED THAT YOU GET THE BEST VALUE FOR YOUR MONEY.

FOR THE FUTURE OF AMERICA—FOR THE FUTURE OF YOUR FAMILY—BUY WAR BONDS!

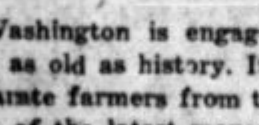
THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

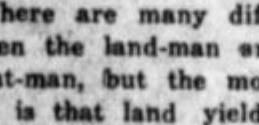
THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

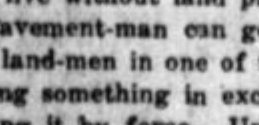
THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

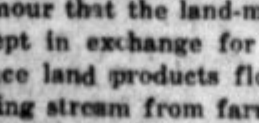
THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

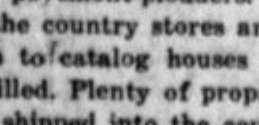
THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

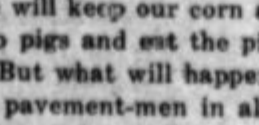
THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

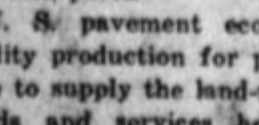
THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

THE GAINFULLY EMPLOYED POPULATION OF THE U.S. IN 1930 WAS 78% MALE AND 22% FEMALE.

IN THE WIND

From THE NATION

An advertisement denouncing anti-Semitism in textbooks has appeared under the sponsorship of the Protestant Textbook Commission in the Philadelphia Record, the Chicago Sun and the Harrisburg, Pennsylvania, Telegraph. The New York Times did not consider it fit to print.

At this writing the Communists have not yet seized control of Boston, though the movie version of "Mission to Moscow" opened there on July 1. A City Council resolution had called on Mayor Tobin to ban the film. Councilman Matthew F. Hanley, in a speech for the resolution, called Stalin "the greatest murderer the world has ever seen and the greatest ambassador from the pits of hell whose name has ever been written into the dirty pages of history."

During first half of June, says the James S. Twohey Weekly Analysis of Newspaper Opinion, "out of all political comment, 53 per cent is devoted to various activities of Wendell Willkie, with 30 per cent of the papers praising him as an internationalist, 15 per cent condemning him for the same reason."

Newspaper publishers are fighting any reduction in their paper allotments. But Tide reports: "One of Britain's chief newspaper owners is saying privately that he will never return to the pre-war type of publishing, with big editions bulging with news, opinion, and advertising. Reason: he can make more money, and have fewer problems, in eight pages."

Will O. Walton of the Alabama state senate has offered an amendment to the state constitution which would bar from voting, holding office, or serving on juries, any person who advocates abolition of racial segregation. The legal basis for the bar would be to classify such persons as "moral degenerates."

Pan-American solidarity was placed on a firm foundation in a recent speech by Alberto Magno-Rodriguez of the inter-American department of the American Standard Association: "Behind all human activities some selfish motive will always be found... It is on this high level of self-interest, on a policy of fair 'give and take,' and on the maintenance of a free-enterprise system... that I should like to see the inter-trade of the Americas built up."

Festung Europa: The Gestapo has burned the manuscript of a Lithuanian dictionary which had required forty years to compile... A Nazi news analyst on the Prague radio offers this view of the future: "It will take the English ten years to enable Stalin to occupy Europe, then another ten years to defeat Japan, and then England and America will need yet another ten years to fight Soviet Russia and get Europe back from her in order that Jewish democracy can be installed there..." The Nazi administration of Brussels showed its interest in Belgian culture by arranging a celebration on the fifth anniversary of the Flemish literary magazine Today and Tomorrow. No one connected with the magazine showed up.

Two prominent Massachusetts doctors who gave public support to a birth-control referendum in the last state election have been notified by St. Luke's Hospital in Pittsfield that they will not be permitted to practice in that hospital.

A Nation contributor reports this lining-car conversation with a man just returned from Bolivia: "What's the labor situation in the mines?" "Okay now, since they picked out four or five Bolsheviks and shot them." "Is that a fact? Well, what are wages?" "Seventy-five cents a day." "Can a man live on that?" "No."

The war has changed our reading habits. Althea Warren, president of the American Library Association, says reading today is "of two extremes of density — thistledown entertainment... or research of the most... exacting type... People who used to consume three or four volumes a week now spend a month on books like the Beveridge Report or Mackinder's 'Democratic Ideals and Reality'."

RAIL REVENUES GAIN

The Association of American Railroads announces that the carriers' operating revenues for April total \$605,000,000, an increase of over 20 per cent, as compared with the same month last year. Freight revenue went up 21.1 per cent and passenger revenue 86.9 per cent.

Protect Congress From the Congressional Majority

The labor-baiting War Labor Disputes Act is on the nation's statute books. It is the law of the land for the duration of the war and six months after. It may be repealed then. But it won't be repealed if those who have perpetrated this exercise in political atrocity will remain in power, that is, in their Senatorial and Congressional seats.

In a recent radio discussion, quite a while before the Smith-Connally bill was voted, the Virginia co-author of the piece, Mr. Howard Smith, was asked why the proposal was to limit the legislation to the duration of the war and a short six months after. To which Mr. Smith replied rather candidly that, of course, he wanted an anti-labor law for all the time, but it did seem easy enough, at this time, to secure such a law. But, he said, he was satisfied that if a limited duration law is enacted now, it will be easier later on to extend its operation and make it permanent.

The War Labor Disputes Act ostensibly seeks to prevent strikes in war-essential industries. As framed, it is a first-rate device to foment disunity, to provoke disorder, to break down labor discipline and morale and hence to cause more strikes. If the words patriotism and support of the war effort mean what we all assume that they mean, then a good many of the congressional legislators just used the words wrongly.

Of course, labor will keep the no-strike pledge, Smith-Connally law or not. And by carefully facing all relevant issues and guarding its steps, labor will see to it that the harm intended by the framers of the War Labor Disputes Act—harm to labor and to the national interest—will not materialize. But that is only one side of the task ahead.

Labor must lay the ground for a "roll-back" of the labor-baiting law. It must prepare to defeat decisively all those who are seeking to pick up, in the words of Senator Robert M. LaFollette, the "big stick" against labor. To that end, as for many other good and valid reasons, labor must unite its ranks and unify its organizations. Labor has lately been acting concertedly. More of that is wanted. And speed is of the essence.

Anger at the anti-democratic and labor-baiting forces in the Congress must not provoke us to anger with the aims of this democratic nation both in the war and in the peace to follow victory. Those who spur Congress on to class legislation would welcome nothing as enthusiastically as a quarrel between labor and the rest of the American people. It would be their grand holiday if labor got "disgusted" with the democratic process. To win this war as democratic nation we must act as a force in the nation, upholding faith in democracy, loyalty to democracy, above all other considerations. Condemning, as we do, the members of the Congress who voted for the Smith-Connally anti-labor bill, we are fighting not the principle of representative government but those who seek to make of representative government a sham and a delusion.

Labor's mightiest weapon, in the realization of full democracy, is the operation of unity and intelligence in the interest of all the people all the time. Let's hold firmly to this invincible weapon.—The Advance.

LET'S BE SERIOUS, HAROLD!

In a magazine article, Secretary of the Interior Ickes insists that the "physical assets" of this country are worth over 12 trillion dollars, \$89,000 per capita. Therefore, says Mr. Ickes, it is childish to worry about the growth of our national debt. "It is just a Sunday school collection," to use the Secretary's words.

The astronomical figures presented by Mr. Ickes are not worth much. About 10 trillions, or 85 per cent, represented coal, iron ore and other minerals. Obviously, it will require a lot of work to cash in on those assets.

It is not necessary to exaggerate the wealth of our country. God has been good to us. He has given us resources which make it unnecessary for anyone to go hungry. All we need is a decent system of production and distribution. At this writing, that system is not here and it can't be created by merely putting figures on paper.

Every man of sense knows that after this war is over our national debt will be a serious problem. We should be giving it serious thought, instead of foolishly picturing it as "a Sunday school collection."—Labor.

A COMMENT ON "WITHHOLDING"

The principle of taxing workers—directly—for a war is not new. But what is new is the government's admission that no worker is to be trusted when it comes to paying taxes. A grafting politician, a racketeer, a wallstreeteer, a cockroach, a legitimate or illegitimate stick-up artist, a witch-doctor, whether of the god or goo-goo variety: all these and others have the privilege of holding on to their money until the year's end and then telling Whiskers what they have and what they intend to pay.

It is the worker alone who is being taxed at the source.

It is the worker alone which is paying his taxes collected—not by his "government" or its hired white collars—but by his natural enemy—the employer.—Industrial Worker.

SYPHILIS IS BLAMED FOR ARMY REJECTIONS

Studies placed before Congress recently, based on the first 2,000,000 men examined for the army in 44 states revealed widespread prevalence of syphilis.

Dr. Thomas Parran said rejections ran to 46,000 in each million men because of the disease and 15,000 of each million because of gonorrhea infection.

In some southern states, Dr. Parran said, the prevalence of syphilis among Negroes ran to 405.0 in each 1,000, while their rate in all states was much higher than that of whites.

CHISELERS' PENALTY DOESN'T FIT CRIME

New York. — Seventeen rayon firms and 24 of their officers were fined a total of \$82,000 by Judge Alfred C. Cox in United States District Court for violating price ceiling regulations.

That the punishment did not fit the crime was emphasized by the government's showing that the violations had cost consumers almost \$1,000,000.

HIGH WAGE MYTH IS EXPLODED BY REPORT

Reckless charges that the average American worker is rolling in money were disproved by a Census Bureau report.

It revealed that the average 1939 income of American families was only \$1,231. In five Southern states the average fell to the pitiable level of \$443, with Arkansas, Alabama, Georgia and South Carolina having the blackest records.

THE ANSWER

Just a short while ago, Monsignor John A. Ryan, the well-known Catholic liberal, was wondering how anyone could have expected him to support the Spanish people in their struggle against Franco... He openly supported the Fascists, and the other week he explained again, "I regarded the preservation of religion as more important..." As a very revealing footnote to this episode, we offer the exchange this week between Martin Kyne and Msgr. Ryan. Kyne, a Catholic trade-unionist, came back from Bolivia last month and reported the unbelievable misery of the exploited Bolivians. Ryan was horrified. "In a Christian land!"... He asked Kyne a number of questions. The answers were direct. Are the Mine Operators (the men responsible for the recent massacre) Catholics? "Yes." Has their un-Christian and cruel treatment of their employees ever been rebuked by a bishop or a priest in Bolivia? "No." Has the palpable violation of the tin workers' right to a living wage ever been denounced by any priest or bishop in Bolivia? "No."... Which may or may not suggest to the Rt. Rev. Ryan why the people in Spain regarded the preservation of democracy as more important!... —Matthew Low in The New Leader.

If the 1942 rate of shoe buying in this country had been continued in 1943, sales would have exceeded shoe production by at least 100 million pairs.